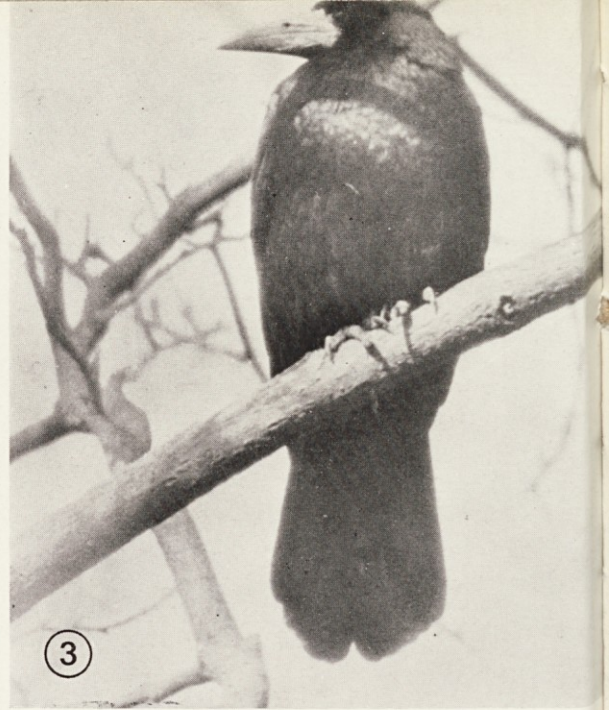

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LX., št. 11
februar—svečan 1978

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.

Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

Izdajateljski svet:

Tone Svetina, predsednik,
Franjo Bulc, Janez Černač,
Janez Gregori, Gregor Kersnik,
Slavko Korbar, Slavko Kovač,
Franc Poredoš, Anton Simonič,
Peter Soklič, Marijan Šebenik,
Henrik Vadnov.

Uredniški odbor:

Tone Svetina, glavni urednik,
France Cvenkel, urednik in
odgovorni urednik,
Anton Simonič, Henrik Vadnov,
Stane Valentinčič.
Pomočnik urednika: Janko Perat.
LOVEC izide praviloma vsak mesec.
Prva številka letnika izide
v začetku lovskega leta, v aprilu.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72,
oproščeno prometnega davka.
Ta številka je izšla v 18 800 izvodih.
Letni prispevek zvez lovskih druženj
Lovski zvezi Slovenije, v katerem
je vračunana tudi naročnina
za glasilo Lovec, je po članu 185 din.
Za druge naročnike je letna naročnina
200 din, za inozemstvo 300 din.
Posamezna številka 14 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.
Odpovedi med letom ne upoštevamo.
Vse gradivo za objavo
pošiljajte Uredništvu glasila Lovec,
Župančičeva 9 — p.p. 505,
61001 Ljubljana. Telefon (061) 21-245
in 21-819. Nenaročenih rokopisov
in slik ne vračamo.

Gene malim oglasom:

do 15 besed 40 din, od 15 do 25 besed
60 din, od 25 do 30 besed 80 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 5 din.
Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.
Za oglašanje obrtnih in drugih storitev
ali uslug v malih oglasih velja
dvojna cena. Male oglase je treba
plačati vnaprej na žiro račun
Lovske zveze Slovenije:
50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Tone Svetina	399	Lov in sreča
Ludvik Marič	403	Nabava lovske puške
Janko Perat	405	Requiem za kotorno
France Avčin	409	Kvintet ob ščipu
Jože Hlebanja	411	Še k članku »O puškarstvu na Slovenskem«
Po lovskem svetu:	412	O lovstvu in divjadi na Madžarskem — dr. L. Studinka
	416	O švicarskih kozorogih — S. Kippe
Lovska organizacija:	417	ZLD Postojna — delovno in slovesno — M. Sotlar
	420	»30 let lovstva na celjskem območju« — J. Perat
Jubilanti:	421	
Lovska kinologija:	422	Republiška tekma goničev v Šmarju pri Kopru — T. Oseli
V spomin:	424	Lojze Colarič — ZLD Posavje
Lovski oprtnik:	425	Jelena v pasti HE Formin — F. Prelog
Šaljive:	427	Lujeva lisica — J. Korpar

Fotografije na 2. strani ovitka (397. stran revije):

1. Ivo Napotnik: Je lovca na njegovem pohodu ustavil šum splasene divjadi ali sneg, ki se je sprožil z obloženih vej?
2. Janez Černač: Lovske družine in druge lovske organizacije, ki upoštevajo načelo lovske pravičnosti, v februarju ne prirejajo več lovov na divje prašiče, kajti svinje so že naspol breje.
3. Mirko Hain: Poljska vrana — zimski »turist« z vzhoda na naših poljih. Odstrel ni dovoljen!
4. Jože Markizeti: V februarju mlakarice letajo že v parih. Lov nanje je zaprt!
5. Ivo Napotnik: Priba ali vivek, gost na kopninah ob naših vodah. Odstrel prepovedan, kajti lovski zakon prepoveduje loviti ptice iz družine deževnikov vse leto!

Lov in sreča

Tone Svetina

»V žari sreče se ne razlikujejo največji in najmanjši, nasprotno, tam so vsi enako veliki in enako majhni.«

Giordano Bruno

Človeč je nezadoščeno bitje. Od vekomaj je iskal srečo. Hrepenel po njej. Razglabljal je o tem, kaj je sreča, kako se dokopati do nje in kako jo ohraniti. Da bi bil srečen, je osvajal vrhove najvišjih gora, prehodil mrtve puščave, preplul oceane in sebi v prid spremenil zemljo. Sanjal je o daljavah zvezd in o neskončnih in nedoumljivih možnostih. Nemogoče je razložiti pojem sreče. Mnogi veliki duhovi so to poizkušali, toda vsak je izrazil enega izmed vidikov tega pojava. Sreča je tako neskončna v svojem misteriju, kakor sta samo še ljubezen in smrt, osnovna gona, ki obvladujeta življenje.

Človeštvo se v svoji zgodovini še nikoli ni ukvarjalo s problemom sreče toliko, kot se z njo ukvarja človek moderne dobe. Nastaja zanimivo nasprotje. Človeštvo si je tako zelo podredilo prirodne sile, da je življenje postalo za vse lažje, če ga primerjamo s tistim, ki ga je moral živeti v davni. Imamo prav vse pogoje za to, da bi bilo življenje lahko srečno. Pa vendar človeštvo tudi v družbah preobilja ni srečno. Sanjali smo, da bomo ustvarjali raj na zemlji, pa se nam svet spreminja v veliko tržnico, v bojišče in klavnico ter postaja bordel. Delavec še ni postal gospodar svojega dela. V velikem delu sveta je še vedno privešek stroja, številka ob tekočem traku, predmet manipulacije sil, ki jih ne doume.

Karl Marx je dejal: »Tradicija vseh mrtvih pokolenj pritiska na možgane živih kot mora. Tudi če katera družba odkrije zakon svojega razvoja, ne more preskočiti poti, lahko pa skrajša porodno bolečino.«

K tej analizi preteklosti prištejmo še negotovo prihodnost. V svetovnem merilu gledano, živimo v surovem in norem času, v svetu, ki je

miniran, ki se spreminja v neverjetnem ritmu in naglici. V prevratnem času vojn in revolucij, na robu atomskega spopada velikih sil, ki grozi s popolnim uničenjem sveta. Umirajo oceani, velika mesta se duše v smeteh in dimu, živalstvo izumira, človek počasi, ne da bi se zavedal, drsi v ekološko katastrofo. Bosta zmagali vest in pamet pred surovo strastjo?! Nasilje razžira svet. Kot valovje kužnega oceana bruha ob obale življenja in odnaša drobec za drobcem naše gotovosti in upanja. Nasilje, strast... človeštvo pa se ne zna odreči nobeni strasti.

Na takšen svet se ljudje opredeljujejo različno. So, ki hočejo spremeniti svet in človeka. Drugi se izgublajo v poprečju poprečja, vdajajo so potrošniškim idealom in živijo od danes do jutri. Tretji, ki nimajo moči, da bi vztrajali v boju za novo družbo, bežijo v dno, v pijančevanje, razkroj in samomor. V svetu ne vlada ljubezen in tudi sovraštvo ne več. V modo prihaja brezbržnost. In še so poti: V znanost. V umetnost. V druge ustvarjalnosti. In zatekanje v naravo.

Človekovo vrnitev k svojemu izhodišču, v naravo, vsebuje tudi lov. Če hočemo projektirati novo in drugačno prihodnost človeštva, se moramo vračati v preteklost. Če hočemo biti ljudje, se bomo morali marsičesa naučiti od živali, kajti živali nikoli ne bodo uničile življenja na planetu. To lahko naredi le človek s svojim samomorilskim razumom.

Ne bi razglabljal o tem, kaj vse bi vodilo človeka k sreči. Spregovoril bi le o lovu in lovcih in njihovi lovski sreči.

Lov je dejavnost, ki že tisočletja nenehno razburja človekovo fantazijo s čarom globokih in tako raznolikih doživetij, ki jim komaj določimo vse pomene. Kolikor nam seže spomin nazaj in kolikor se lahko učimo danes pri primitivnih ljudstvih in v moderni civilizaciji, vedno in povsod je lov veljal za srečno

opravilo, ki pomaga človeku živeti in je vezano na vprašanje časti, poguma, pameti, volje do moči in veselja do življenja.

Na lovu so bili srečni plemenski poglavarji, kralji, vojščaki, plemiči in prostaki, pravi in divji lovci.

Kaj je sreča? Res je, da srečo pojmuje vsak po svoje. Nekaj pa ima za vse skupnega: Sreča je čustvo, čustva pa so tragično poetični element človeške narave. Sreča je stanje duha, v katerem se človek počuti v ravnovesju s samim seboj in okoljem. Je trenutek božanske harmonije. Sreča je trenutek opoja, smrt želja, sreča je cilj in pot. Občutek sreče je najtesneje povezan z veseljem in razvedrilom. To pa je občutek svobode.

Biti svoboden v pravem pomenu besede že pomeni biti srečen! Sreča je tudi moč govoriti resnico!

Moderni človek je v bistvu nesvoboden. Če ni suženj vsakovrstnih transmisij sistema, je suženj potrošniških navad, predmetov in predodgovinov. Ujet je v nevidno zanko kot divjad v past. Zato je odtujen od sebe, večkrat tudi od družbe in zgodovine. Uteho išče tam, koder je ne more najti. Zdravilo se mu spreminja v strup.

Odtujenost je bolezen moderne dobe. Človek je v sporu s samim seboj in s svetom. Zato je nesrečen in zaradi tega toliko bolj teži k sreči.

Lov je v nasprotju s strogimi pravili funkcioniranja industrijske mašinerije. Lov vodi človeka nazaj v izgubljeni paradiz — v naravno stanje. Res je, da je sreča človeštva tudi v tem, da smelo prodira naprej v nove svetove in nove možnosti. Tragedija pa, da ob tem pozablja na stare vrednote.

Najstarejša vrednota je lov. Pozabljamo, da so milijone let nazaj, kamor ne seže pisana zgodovina in ne izkopanine, vladale človeku lovske kulture. To je bil čas, ko je bilo vse človeško bitje in žitje povezano izključno z lovom.

Ortega Y Gasset piše v svojih me-

Domovanje gamsov in kozorogov: Srednji vrh nad Zelenico v Karavankah, lovišče »Kozorog«

Foto S. Vengar

ditacijah o lovu in sreči naslednje: »Življenje nam je dano prazno in do minute odmerjeno. Če hočemo ali ne, ga moramo izpolniti.« To pomeni, da je treba najti samega sebe in opravilo, ki te potrjuje tudi v prostem času. Ves živalski svet je pogojen z nespremenljivim ritmom, ki obeležuje njegovo ravnanje. Človek pa je rojen za svobodo, čeprav pogosto umira v vezeh. Njegov čas je omejen. Ni vseeno, za kakšen način življenja se je odločil. Kdor se je odločil postati pravi lovec, se je odločil za srečno življenje, seveda, če se bo ravnal po zakonu narave ter pisanih in nepisanih pravilih zelene bratovščine. Star običaj je, da lovcu nikdar, ko gre na lov, ne voščimo sreče s tem, da uporabimo besedo »sreča«. Kdor lovcu na ta način vošči srečo, mu pravzaprav nevede vošči nesrečo, neuspeh. In med lovci to velja še sedaj. Lovcu želimo srečo, da mu voščimo: Dober pogled! Ravne cevi! Suh smodnik! Veliko lovskega blaga! Če pa je lovec na lovu že imel srečo, mu tudi ne rečemo: Čestitam k lovski sreči. Ampak: Čestitam

k lovskemu blagru. Ali na kratko: Lovski blagor! Seveda pa ni lovčeva sreča le v tem, da upleni divjad. Pravi lovec je enako ali še bolj lahko srečen tudi ob drugačnem doživetju.

Narava ne pozna ne zlega ne dobrega. Samo razvoj in razkroj, življenje in smrt. Kruta je in pravična, lepa in dramatična. Večna učiteljica vsem in vsakomur, posebno pa se rada razkriva lovcem.

Vsak človek je družbi, v kateri živi, dolžan dati najmanj to, kar od nje prejema. Delati po svojih sposobnostih in prejemati po delu. S prostim časom pa razpolaga sam, lahko prihaja k sebi, živi tisto drugo, morda celo pravo življenje, od katerega je bil odtrgan po sili razmer. Pa pogledjmo, katere so pozitivne vrednote za ravnotežje človeka, ki jih pridobi pri lovu, če izključimo področje dela —

Ortega Y Gasset pravi:

»Vsak človek bi bil rad srečen, toda vsakemu drugače se kaže sreča. Sreča je življenje, posvečeno delu, do katerega se čuti posebno poklican. Takšnemu opraviilu predan

ne pogreša ničesar. Prost je vseh želja in hrepenenja. Če delamo neko stvar z občutkom poklicanosti, ker se nam to dopade, si želimo, da to delo ne bi nikoli prenehalo. Če smo zaverovani v srečno opravilo, občutimo nekakšen bežen priokus večnosti. Tako se ljudje soočajo s težavami in srečnimi opravili. Seveda se izmikajo težavnim in težijo k srečnim. Postavlja se vprašanje, kakšno podobo srečnega obstoja si je človek zamislil, če so mu okoliščine to dovoljevale in katere so bile oblike srečnega življenja.«

S tega stališča pogledjmo lov kot srečno opravilo. Najprej nam prinaša nezamenljiv občutek svobode. Čar divjine brezpotij. Tavanje po nepreglednih gozdovih. Iskanje moči v nepristopnih strminah gora. Preučevanje skrivnosti močvirij, tokov voda in slapov. Povsod, kamor se nameri lovčev korak, se mu svet kaže kot ob svojem stvarjenju in takšen, kakršen naj bi ostal. Kdo ne podleže času spokoja?! Ustvari nam ga pogled na večno se spreminjajoče nebo, na raznolikost dreves,

na igro valov, na pesem vetra in na življenje živali. Svoboda je vedno povezana z doživetjem neskončnega in šele v njem se končno človek zave, da je končen. Samo utrinek v prehajanju energij iz enega stanja v drugo.

Nenadoma začuti samega sebe v utripu vsega bivajočega. Pozabi nase, na svoje dolinske brige. Srečen je, čeprav samo za trenutek ali za nekaj časa. Pa vendar je to več kot nikoli.

Narava pa ni le svobodna in strašna v svojih zakonih. Narava je lepa. Neskončni vzor je človeku za vrste umetnosti. Pod njenim vplivom je človek spremenil krike v petje, gibe v ples, črto v sliko in črko. Ustvaril je harmonijo duha in snovi.

Le lovцем je dano, da doživijo najtanjše lepote narave. Takoj ko se prelomi lok teme nad gorami in bruhne svetloba v mrakobne privide stvari, se lovec sreča s sencami, ki jih dan spremeni v živali. Sončni vzhod obarva gozd, vodo in goro in razkrije mnoge skrivnosti. Prav tako tajinstveno, kot je rojstvo jutra, je rojstvo noči. Vsaka ura dneva, vsaka ura noči imata svoje sence in svoje barve. Svoje grasove in svoje živali. Vsak letni čas je različen in po svoje lep.

Najlepše stvari na svetu so na razpolago vsem in so zastonj. Samo ljudje tega ne vedo ali ne znajo gledati. Lovec mora samo odpreti oči in dušo. In pustiti, da se nataka vanj energija sonca kot v vse, kar živega hoče obstati in rasti. Lovec mora pustiti, da ga zajame čustvo začudenja. Tudi zamaknjenost mu je potrebna, in doživljal bo vtise, ki jih nikoli ne bo pozabil.

Razmišljal sem o tem, kaj je človek. Poleg tega, kar so o njem že rekli, je človek vsota slik in vtisov. Zavest, ki se tvori in ki razpada. Povej mi, s kom hodiš, kaj imaš rad in česa ne maraš, pa ti povem, kdo si! To pomeni nekako to, da tisti, ki kida gnoj, ne diši po vijolicah.

Najmočnejše vtise in največ slik

ter resnice nam daje narava. Kdor hoče spoznati človeka, naj se seznani najprej z vedenjem živali. Kdor bo imel dober odnos do živali, do svojega psa ali do divjadi, ta ne bo slab z ljudmi.

Večkrat pravimo slabemu človeku »zver«. To je največje žalitev za zveri, kajti kdor pozna zveri, ve, da tega ne zaslužijo. Poglobiti se moramo v duševnost živali, v njihove navade in njihove odnose in spoznali bomo, da v živalskem svetu velja samo pravilo močnejšega in borba za obstanek.

Z življenjem v naravi črpa lovec energijo, ki je ni nikjer v takšni obliki in ne količini. Energija leži skrita v vtisih in slikah. Zavest je samo katalizator, ki jo spreminja in kanalizira. Iz narave same prihaja v človeka volja do moči in veselje do življenja. Potreba po združitvi človekove duhovne in fizične moči.

Lov pa vedno in povsod izpolnjuje in dviga voljo do moči. Kdor ni močan, ne more izvajati vseh lovskih pravil in ne more doseči popolnosti, ki jih lov nudi. Vzemimo samo pohod v visokogorje med strme stene in prepade, v ledu in snegu, tja, kjer se zadržujejo gamsi, ali pa pohod v globino gozdov za jeleni in prašiči, prodiranje v močvare. Vse to zahteva močnega človeka, ki ima tudi druge vrline značaja. Biti mora neskončno vztrajen in potrpežljiv, tudi brez tveganja in drznosti največkrat ni lovskega uspeha. Biti močan in igrati premagovati velike napore, pomeni biti srečen. Tudi z občutkom, da zmoreš nekaj, česar drugi ne zmorejo, čeprav bi radi, si srečen.

Lov zahteva nenehno kondicijo telesa in duha. Zahteva stalno udeleževanje in vajo vseh lovskih sposobnosti. Če lovec ni dober strelec, so večkrat dolgi napori in prizadevanja, izslediti divjad in jo dobiti pred puško, zaman.

Sreča, ki jo prinaša lov, je tudi v samoti. Ta je v pravem nasprotju z osamljenostjo modernega človeka. Pravzaprav je lovцем, planincem in

drugim popotnikom poznan čar samote. Vemo za velike lovce samotarje in alpiniste samohodce. Čeprav samota privlači bolj ali manj vsakogar, kdor se v samoti počuti srečen, pretirano samotarstvo često zbuja pomisleke, češ da je to čudastvo. Za alpiniste samohodce pravijo, da je to samomorilsko početje. Kdo je čudak? Za množico vsakdo, ki se kakorkoli loči od poprečja, ker so njegove navade neobičajne. Sicer so pa za običajneže vsi lovci čudaki, poslušamo večne očitke, da je barbarsko pobijati divjad, da se je smešno kititi s ptičjem perjem ter gamsjo dlako in tako naprej.

Človek je protislovno bitje. Že Goethe je pisal o dveh dušah v prsih slehernega človeka. Ena hrepeni po družbi, da se v njej izgubi in uveljavi, druga pa beži od nje k samemu sebi. To odgovarja tudi Jungovi tipologiji človeka, ki je bodisi obrnjen vase, navznoter ali navzven k ljudem. Nakazan je razkol med individualno in kolektivno podzavestjo.

Samota vabi, vleče vase, da se človek najde in v njej izgubi, in če najde svoj pravi jaz, je srečen. V samoti išče potrdila svojih resničnih vrednosti, ki se često razlikujejo od namišljenih in od tistih, ki mu jih pripisujejo drugi.

Lov je raj za samotarje. Nikjer in nikoli ni toliko samote kot v gozdu, gorah, ob močvarah in rekah. Tam, kjer šepeta tišina, kot pesniško pravi naš France Avčin, tam sta doma samota in sreča.

Biti srečen v samoti je pravo nasprotje od osamljenosti. Osamljen je človek, ki dobi občutek, da ga nihče ne mara, ne razume in da ni nikomur več potreben. Tak človek tava izgubljen med ljudmi velikega mesta, nesrečen in iztirjen. Samota lova v stenah, v gozdu in ob velikih vodah je drugačna. Človek pravzaprav ni sam. Čuti t z vesoljskim stvarstvom. Del njegovega utripa postane. Zato je močan in srečen. Vendar tudi samota, kot vse stvari

Lovci se zbirajo pred vasjo

Foto P. Adamič

na svetu, vsebuje temno in svetlo stran ter ima, kakor gora, dva obraza. Eden nam sije v soncu, drugi pa se nam kaže ponoči ali v megli. Gorje samotarju, kadar se v naravi prebudijo temne sile nevihte! Če ni resnično močan, je uničen brez milosti. To pa je mik tveganja v samoti.

Samota ima še eno privlačnost. Je neskončno polje za sanjače in romantike. Ker ne živimo samo od kruha, temveč tudi od sanj, saj so umetnost kolektivne sanje človeštva, moramo pustiti, da človek in tudi lovec sanjari. Pa naj sanjari, če je lahko srečen, četudi za kratek čas. Sanjarjenje je pravzaprav zbujanje iluzije o stvareh, ki naj bi trajale večno takrat, ko so že minile. Vsak človek sanjari o svoji veliki priložnosti, o skritem cilju, o veliki ljubezni, o uspehu. Skoraj vsak lovec pa sanjari o svoji življenjski trofeji — velikem gamsu, jelenu in tako dalje. Včasih se zgodi, da nekdo vse življenje samo sanjari o svojem velikem lovu. Če pa ima srečo, mu Diana nakloni uplenitev. Potem doživi čar veličine trofeje, iz katere sije sreča lovcu do konca življenja.

Lov je tudi lepota. Vendar lepoto doživlja samo tisti, ki se je zaveda. Nietzschejev starec v Zaratustri ta-

kole vzklikne soncu: »O, ti velika zvezda, v čem bi bila tvoja sreča, da nimaš tistih, ki jim siješ?!«

Komu bi bile mar živali, če ne bi bilo lovcev, ki jih imajo radi, jih potrebujejo in z njimi živijo? Svet se naglo spreminja pred nami in našimi očmi. Tako naglo, da niti ne vidimo tega, kar je staro milijone let. Biti lovec pomeni, čutiti z živaljo tako, kot so čutili lovci v kameni dobi, ko jim je pomenilo srečanje z živaljo posebno srečo, saj je bil od živali odvisen njihov obstoj. Zato so pralovci upodabljali živali na stene votlin. Njihove stvaritve so bile tako dognane in popolne v svoji resničnosti, da se jim še danes, po tisočletjih, čudimo.

Narava je skrivnostna. Na lovu vedno nekaj odkrivamo. Raznolikost je zakon življenja v naravi. Na lovu se ne ponovi nobena stvar. Odkrivanje neznanega pa je gon, ki je privlekel človeka do zvezd. Lov je iskanje. Je postopnost odkrivanja. Je sveta potrpežljivost in železna vztrajnost. Diderot pravi: »En srečen dogodek rodi v nas upanje za drugega. In tu je morda začetek, da sreča nikdar ne pride sama.«

Po tem vrstnem redu se dogaja na lovu vse. Srečo je treba iskati. »Vsak je svoje sreče kovač,« pravi naš ljudski pregovor. Tudi lov je po-

sebno stalno iskanje. Nenehna aktivnost s ciljem nekaj videti, doživeti in nazadnje tudi divjad odstreliti. Večkrat se sprašujemo: »Je uplenitev sreča?« Uplenitev je sicer cilj lova, ni pa glavni namen. Z uplenitvijo, s prelitjem krvi se lov konča. Res je lovec vesel trofeje. Tudi srečen je lahko za trenutek, toda v to srečo vedno kane grenka kaplja vesti. Ob smrti bitja, posebno če jo je sam povzročil, se človek živo zave svojega lastnega konca. Vsi smo smrtni. Celó civilizacije in planeti. Smrt je tečaj veselja, smrt enih je življenje drugih.

Kaj je sreča v lovu? Lovljenje? Lov sam in vse, kar dela lov skrivnosten kot nedoumljivo igro, v kateri se nenehno prepletata slučaj in neslužaj, kjer človekova pamet tekmuje z instinktom živali z upoštevanjem omejitev, ki si jih je človek postavil sam zato, da bi bil lov smiseln. Lov je tudi začudenje. Večna privlačnost nad ustvarjalno močjo narave je magnet, ki z isto močjo privlači mladeniča in starca, ki osreči oba, vsakega na svoj način, z dejanjem, sanjami in spomini. Vse je samo odsev energije, ki se pretaka po naših žilah, moči, ki hoče in pravi srcu »moram«, da gre lovec v gozd in na visoko goro, kjer se sprehaja sreča, da si jo ulovi.

Nabava lovske puške

Ludvik Marič

Najenostavneje je dobiti prvo puško kot darilo od očeta-lovca, ali kot dediščino, ko se oče ali stric preseli v večna lovišča. Lovec, ki se kolikor toliko spozna na orožje, ne bo daroval slabega orožja. Če že komu kaj podariš, daj nekaj solidnega, vrednega! Seveda je odvisno od velikosti denarnice! Ni potrebno podariti luksuznega orožja, ki stane več deset tisoč dinarjev, važno pa je, da puška zanesljivo deluje in da je varna za uporabo.

Če nabavljamo šibrenico osebi, ki ni poprečno normalne rasti, ampak ima krajše ali bolj dolge roke oziroma vrat ali zelo debela lica, potem je nujno, da je le-ta prisotna pri nabavi. Če zaradi navedenih dejstev puška ne ustreza, potem mora puškar kopito osebi prilagoditi. Če je to možno, je puškarja treba povprašati. Če pa za tako osebo naročamo novo puško, naj puškar gotovo vzame potrebne telesne mere. Sicer pa naj to velja tudi za poprečno normalno raščeno osebo, ki kupuje puško.

Pri nabavi risanice telesne posebnosti niso tako pomembne, ker se lovec pri streljanju z risanico lažje prilagodi puški, ima čas za to, saj s kroglo v glavnem strelja na mirujoče cilje. Ne pozabimo pa, da spada k risanici dober strelni (merilni) daljnogled s primerno povečavo ($4\times$) in z dobro svetlobno zmogljivostjo (premer objektiva ca. 50 mm), da puško s pridom lahko uporabljamo tudi ob jutranjem in večernem mraku. Daljnogled mora seveda montirati strokovnjak, da je dobro in lepo montiran, da ob streljanju ne spremeni lege, in da je puška točno nastreljena na razdaljo 100—150 m. Pošten lovec na večjo razdaljo sploh ne bi smel streljati, razen v gorah. Če je razdalja večja, je lovčeva dolžnost, da se divjadi približa, jo zaleze na ustrezno daljavo. Saj je zalezovanje pravzaprav lov!

Težje puške imajo manjši odsun, ker njihova teža »vsrka« nekaj udarca nazaj, zato je z njimi streljati prijetneje. Toda težko puško je

težko nositi, npr. šibrenico pri celodnevnem poljskem lovu. Zato naj bi šibrenica za lov tehtala ca. 3 kg, risanica (repetirka) do 3,5 kg.

Neverjetno, kako so lovci pri nabavi orožja nezahtevni oziroma malo pozorni. Že prvi vtis, ki ga naredi nanje novo orožje, jih zadovolji. Kar srečni so, ker se kovinski deli lepo temno svetijo, ker je kopito svetlo polirano in se notranjost cevi blesti. Ne posvetijo pa pozornosti najvažnejšim delom: zaklep se mora zapirati res tesno; med posameznimi deli puške ne sme biti najmanjšega presledka; prečni zatič pri Greenerjevem zaklepu se mora res tesno prilegati odprtini; prehodi od enega do drugega dela puške morajo biti gladki, brez »stopnic«; leseni deli se morajo lepo prilegati kovinskim; zareze vseh vijakov morajo biti v isti podolžni smeri (po dolžini puške), nasprotno je dokaz, da so posamezni vijaki popustili. Skrbno izdelani zunanji deli posredno dokazujejo, kako so izdelani tudi nevidni, notranji, najvažnejši mehanizmi. Odlične puške imajo glave važnih vijakov mehanizma zavarovane z manjšimi vijaki, da se važni vijaki ne morejo odviti.

Kopito naj bo izdelano iz lepega, plemenitega in zdravega orehovega lesa ter s posebnim oljem mat zdrgnjeno. Naoljeno kopito ostane dalj časa lepo, polirano ali le lakirano pa se hitro grdo opraska, kar se ne da enostavno popraviti. Bukov, jesenov, hruškov itd. les se uporablja le za kopita najcenejših pušk.

Pozorni morate biti tudi na uravnoteženost puške, zlasti šibrenice. Težišče šibrenice naj bo nekako pod osjo, kjer se pri prelamljanju puške obračata cevi. Taka puška dobro leži v roki, če jo potežkamo, a tudi pri streljanju.

Prenekateri rabljene puške imajo po nepotrebnem zaradi malomarnosti brinirane dele sem in tja odrgnjene. To zato, ker jih lastniki npr. nemarno naslanjajo na zid oziroma

Krmišče za jelenjad v Jelendolu, lovišče »Kozorog«

Foto J. Čop

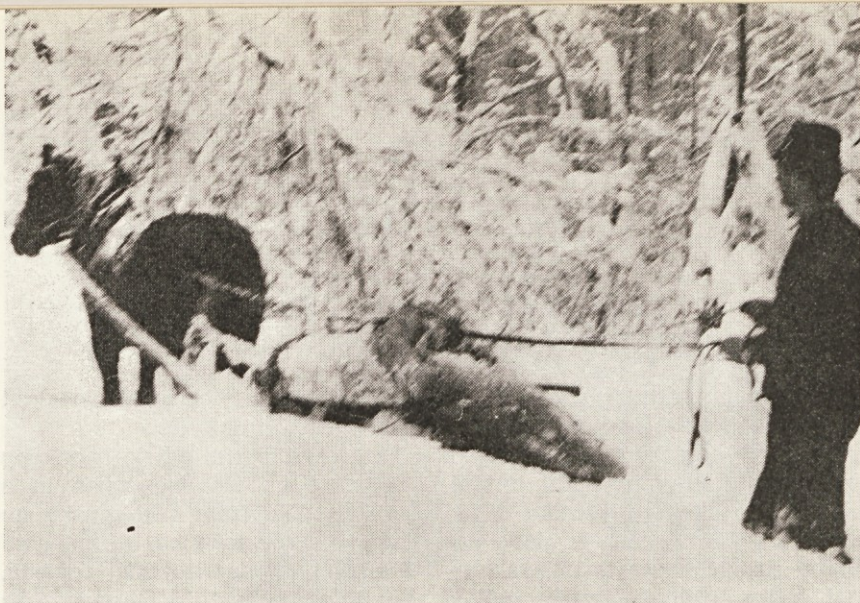
ker kovinskih delov svojega nahrbtnika (zaponke) ne oblečejo z blagom ali gumo in se cevi drgnejo obnje.

Orožje se tudi lahko drgne ob orožje, obtolčejo se kovinski in leseni deli, cevi se opraskajo, daljnogled na puški se premakne itd., če ga npr. lastnik zmeče v avtomobil kakor drva. Daljnogled je tudi doma možno premakniti iz montažnih okvirov, če npr. puška vsakemu dostopno sloni v kakem kotu predsobe. Vsaka puška mora imeti doma prostor v zaklenjeni omari! V avtomobilu pa jo prevažamo v toku oziroma v posebnem kovčku, ali vsaj poskrbimo, da se prevaža na mehkem in takó, da se ne more poškodovati.

Manjša opreznost je potrebna, če nabavimo puško znane firme, kar nam je že nekakšno jamstvo za kakovost. Izdelki pa, ki se pojavljajo vsako leto kot »senzacionalne ponudbe« v cenikih z vedno novimi imeni brez navedbe izdelovalca, gotovo niso prvovrstni, ampak običajni množični strojni izdelki, ki kmalu pokažejo svoje pomanjkljivosti, kar pa je za reklamacijo navadno že prepozno. Vsako prvovrstno puško je namreč treba po strojni izdelavi še ročno skrbno dodelati. Za to je pa potrebno mnogo strokovnega ročnega dela, ki veliko stane.

Pri nabavi specialnih pušk, npr. za streljanje na umetne golobe (trap in skeet), športni strelci že vedo, na kaj morajo zlasti paziti oziroma katerim zahtevam mora orožje zadoščati. Glavne značilnosti trap puške so: teža ca. 3,5 kg, cevi sta dolgi po ca. 75 cm, kopito je manj upognjeno, celotna konstrukcija je močna, uravnoteženost je prvovrstna, cevi sta dvojno ali vsaj enojno ventilirani, zadrghi sta $\frac{3}{4}$ in $\frac{1}{1}$. Skeet puška pa ima 66 cm dolgi cevi, zadrghi skeet-skeet in težo ca. 3,1 kg. Obe zvrsti pušk sta kalibra 12 in z ejektorjem.

Glede kalibra šibrenice je najbolje, če se odločimo za najbolj razširjen

Lovec s konjem pelje hrano na krmišče in dela gazi za divjad Foto F. Cvenkel

kaliber na svetu, to je 12, a ne zato, da bi streljali na »super« razdalje, ampak ker je ta kaliber najučinkovitejši. Najbolj pametno stori, kdor si izbere za lov cevi z zadrgo $\frac{1}{4}$ in $\frac{3}{4}$. Glede risanic oziroma pušk na kroglo, skladno z 48. členom zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi, pričakujemo predpis republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Sedaj predpisani najmanjši kalibri, najmanjša teža krogel in najmanjša zadetna moč za odstrel divjadi posameznih vrst so objavljeni v Slo-

venskem lovskem priročniku 1974, na strani 435. Težko oziroma nemogoče je najti risanico takega kalibra, ki bi bil idealen tako za odstrel srnjadi kakor trdoživih divjih prašičev in jelenjadi. Če bomo torej uporabljali puško pretežno za odstrel srnjadi, si bomo izbrali puško manjšega kalibra, če za odstrel jelenjadi in divjih prašičev, pa večjega kalibra. Naši lovci na splošno uporabljajo za odstrel srnjadi kakor jelenjadi in divjih prašičev puške kalibrov od 7 do 8 mm s primerno kroglo (npr. ABC). Treba je

Posledica slabega strela

Foto D. Namestnik

seveda upoštevati razdaljo, ko ima krogla še dovolj zadetne moči. To pa razberemo lahko iz balističnih podatkov, ki so v prospektih in tudi v Slov. lovskem priročniku 1974, na strani 436. Vendar je glede kalibrov risanic, vrste in učinka krogel veliko različnih mnenj, tudi v knjigah in revijah. Zato nam dober nasvet iskrenega, izkušenega in razgledanega tovariša lahko veliko pomaga. Če kupujemo rabljeno risanico, pazimo tudi na to, da je njen kaliber med 10—15 kalibri, v katerih bodo tudi v bodoče še izdelovali naboje. Veliko kalibrov preteklo dobe so tovarne oziroma izdelovalci že opustili in jih bodo še. Tudi pri nabavi starega orožja bomo pozorni na vse, kar smo navedli za novo orožje. Kolikor puška ni v neoporečnem stanju, se z lastnikom že takoj tudi dogovarjamo, da se pri plačilu upoštevajo že tudi stroški za popravilo. Če npr. ropoče zaklep, se z vsakim strelom napaka še večja, če je varovalka defektna, se lahko zgodi velika nesreča. In stroški za dobro popravilo puške niso majhni!

Nove šibrenice imajo 70 mm dolgo nabojišče, stare pa tudi 65 mm. Vendar 65 mm dolgih nabojev že ne dobimo vsepovsod, a za tako dolgo nabojišče lahko tudi uporabljamo

67 mm dolge naboje, ki so pred kratkim prišli na tržišče.

Risanica z znotraj od rje nagrizeno cevjo ne zadeva več točno in s polno močjo, zato take puške ne kupimo. Prav tako ne bomo kupili šibrenice z nagrizenima cevema, ker je stena cevi pri šibrenicah že tako tanka, še tanjša pa je na nagrizenih mestih, kar lahko privede do nesreče (raznese cev).

Ali bomo kupili šibrenico s priveznjenima cevema ali bokarico? Kdor je že imel v roki izvrstno angleško, belgijsko ali kako drugo šibrenico brezpetelinko z vzporednima, priveznjenima cevema in z ne vsiljivo bogato gravuro, ali je tako puško le videl na sliki, je verjetno prepričan, da je to najboljša, najelegantnejša puška. Toda sedaj so prišle, da se tiko izrazim, v modo bokarice, puške s cevema eno pod drugo. Glede

elegance ima vsak svoj okus, jaz osebno se bolj nagibam k dvocevki s priveznjenima cevema. Glede učinka strela pri lovu, primerjajoč obe zvrsti pušk, ne more biti razlike. Sicer pa ima bokarica nekaj tehničnih prednosti zaradi ugodnejšega pravokotnega odsuna obeh cevi, ima tudi ožjo merilno ploskev, debelejši kopišček, kar koristi predvsem strelcem na umetne golobe, ki oddajo velike serije strelcev. In kot polrisanica je bokarica gotovo najugodnejša kombinacija. Sicer si pa izbira vsak svoje dekle po svojem okusu in s svojimi očmi. Toda opreznost je vsekdar na mestu, zato je potrebna tudi preizkušnja! Puške tudi ne kupimo na vrat na nos, vzmimo si čas, temeljito premislimo, kaj rabimo in na kaj vse moramo paziti, da ne bomo morda že v kratkem razočarani.

Requiem za kotorno

Janko Perat

1

Bilo je jeseni, oktobra. Tisto leto je bil ta mesec oster, hitro je prišel mraz, ki je ožgal gosto zelenje po gorskih pobočjih v bleščečo gmoto plamenečih barv in vrezal v zrak ostrost, pričakovanje in otožnost. Čez dan pa je bilo sicer še toplo. Stara, zaspana sončna svetloba, zlata toplota in migljajoč čad popoldan, le v sencah je ležal opominjajoč dihanje mraza.

Tedaj sem se z mojim velikim lovskim učiteljem, s svojim očetom, odpravil na lov na kotorne na planske pašnike, med kamenje, bolvane in na prode pod prepadnimi ostenji skalnatega vrha.

Vzpenjala sva se po ozki gorski poti skozi noč. Pajčevine, razpete med travami in grmovjem, so nama

z nagajivim ščegetanjem po obrazu obetale lep dan.

Ustavila sva se na gozdni meji na obrobju planine, da bi pričakala jutro. Sedla sva na rob poti in oči si je prižgal pipo. Jaz pa sem se naslonil s hrbtom na skalo in se zazrl v zvezdnato nebo. Oba sva molčala. Vsak s svojimi mislimi in občutji. Nekje zadaj za vrhovi vzhodnih gora se je počasi prižgalo jutro. Noč se je poslavljala in stene so začele dobivati vijoličast nadih.

Tedaj pa se je iznenada, še preden se je utegnili oglasiti taščica, izpod skal oglasilo tiho, oklevajoče, plašno in hkrati zvedavo vprašanje:

»Ouit, ouit?«

Nekaj hipov zatem je bilo vse tiho, nakar se je oglasilo že bolj spodbudno povabilo:

Smrt na snegu

Foto J. Gregorič

»Piti-klop, piti-klop, piti...«

Sprva še nekoliko plašno in negotovo se je prelilo v prešerni: »Cí-rii, círii, círii!«

Kotorne so se prebujale iz nočnega sna. Tej, nama najbližji kiti pod robovi so se oglasile še druge: V veliki vrtači desno od naju, na robu gozdička in v prodih pod ostenji je ob zori iz več krajev prihajal njihov spev — živ, zanesen pozdrav novemu dnevu. A bil je kratek, trajal je komaj nekaj minut in potem je bilo spet vse tiho. Nama pa je to zado-stovalo, da sva ugotovila, kje se kite zadržujejo, kam bo treba na za-laz.

Stene so se pričele risati jasneje, rožnati nadih zarje je postal oran-žen in sonce je počasi vstajalo v svojem veličastju.

Čas je, da kreneva!

Napolnila sva vsak svojo puško in v pripravljenosti na strel previdno in počasi, korak za korakom, šla proti najbližji kiti, ki se je bila pravkar zopet oglasila pod robovi. Prišla sva že čisto blizu robov, a še vedno nič, le kamenje po tleh, svetlo kamenje na temni travnati ruši. In tedaj »frrrr« — je svetlo »ka-menje« z mogočnim ropotom odle-telo...

Nisva streljala. Morda bi lahko v zraku, a na tako strmem pobočju ne. Celo če je kotorna dobro za-deta, je največkrat izgubljena. Kajti ko se kotorna izravna v letu, potem leti kakor granata. Celo če je mrtva, leti naprej, dokler traja njen mogoč-ni zagon. V zraku kotorne streljajo samo na ravninskih ali kvečjemu gričevnatih kraških tleh, nikoli pa ne v gorah! To je pravilo in takó je lovsko pravično!

Na kito kotorn, ki sva jo spodila, očitno pred nama lovec še ni streljal, kajti prav blizu se je spet spustila na tla, med kamenje in nizko grmičevje v strugi nekdanje-ga ledenika. Oba sva dobro videla, kam so kotorne sedle. Oče mi je šepnil:

»Te bodo prišle na klic. Boš videl!« Sedla sva na primerno zakrit pro-

Lèt kotorne je skoraj bliskovit, ko se v zraku izravna

stor med grme kržljivih bukev, slab streljaj nad mestom, kjer so se bile spustile kotorne. Nekaj dolgih mi-nut sva bila povsem tiho, skoraj negibna. Nakar je oče vzel v roke navadno jerebjo šušljo in vžigalič-no škatlico. S šušljo in z ritmičnim tresenjem napol prazne škatlice je oče mojstrsko posnemal klic ko-torne vodnice. Nekajkrat je ponovil njen klic in kmalu se je odzval plašen, nezaupljiv »ouit, ouit...« Še nekajkrat je oče poklical. Odgo-voril mu je že bolj zaupljiv »piti-klop, piti-klop«. Napeto sem strmel v smer, od koder so prihajali ti glasovi. Že čez nekaj hipov se mi je zazdelo, da se je kamen med kamni premaknil. Ne! Bila je kotorna, ki se je pravkar skrila za ka-men. Ko se je spet prikazala, je spregovorila moja puška. Pernata kepa se je odbila v zrak in negibno obležala pred šibkovim grmom z rdečimi sadeži kot velikimi kaplja-mi krvi.

Hkrati z menoj je ustrelil tudi oče in tudi zadel.

Po krajšem počitku je oče predla-gal, da bi zalezla kito, ki se je oglašala iz velike vrtače.

»Če bodo sedele dovolj nizko na dnu kotanje, bova morebiti lahko nanje streljala v zraku, kakor to delajo Kraševci. Tako streljanje je menda veliko bolj športno. Ampak nikar ne streljaj, ko se dvignejo iznad roba vrtače! In samo v posamično kotorno na robu kite! Ne v kito!« mi je s hudim obrazom in z dobrimi očmi zabičal oče.

Seveda sem ga razumel. Kako ga ne bi? Ko pa sem moral vse lekcije lovske veščine, ki mi jih je dajal, znati do popolnosti! Tako sem na primer prav dobro vedel, da se kita kotorn vsakokrat dvigne iznenada, z velikim ropotom. In da je lèt ko-torne skoraj bliskovit, ko se v zraku izravna. Videl sem že sokola selca, neprekosljivega letalca in lovca, ki se je zaman pognal za njo.

Toda v vrtači, ko so kotorne zletele in sem streljal na zaostalo ptico na robu kite, sem naredil le luknjo

Temna obzorja

Foto J. Černač

v zrak, medtem ko je oče pobral že svojo drugo.

»Bi še lovila, bi pogledala za onimi na produ«? me je vprašal oče. A v njegovem glasu sem čutil željo, da bi mu odgovoril, da je zadosti za danes, da so trije cvetovi, ki sva jih utrčala, dovolj za naju na ta čudovit oktobrski dan. In odgovoril sem mu tako, kakor si je gotovo potihoma želel, čeprav bi jaz v resnici še rad pogledal za kotornami na produ, še enkrat preizkusil svojo spretnost, se še enkrat zdrnil ob ropotu močnih peruti, še enkrat slišal njihov žvižgajoči let in užival ob prelivajočih se barvah njihovega perja v jesenskem soncu. A to željo

sem v sebi zatrl, kajti oče me je vedno učil skromnosti: »Ni plen merilo dobrega lovca!«

Potem sva samo še uživala v barvah macesnov, ki so kot samotarji po gorskih pašnikih stegovali svoje zlate veje proti zamolčki sinjini nebes.

A to je bilo nekoč...

Zdaj moja misel sama blodi po planinah, po lovskih stezah, skritih med kamenjem, ovenčanih s šipkovimi grmi in slečem ter podoživlja spomine, kajti lov na kotorne je za vselej samo še spomin.

2

Kakšna je potemtakem ptica, ki izumira?

Kotorna ali skalna jrebica (*Alectoris graeca*) je predvsem ptica Sredozemlja. Zdi se, da so ji za obstoj blage morske sapice prav tako potrebne, kakor so ji potrebni pašniki, planine, kamenje in kras. Prostor, ki ga poseljuje, se začne na obalah Egejskega morja, se nadaljuje na obalah Jonskega ter Jadranskega morja, čez obronke naših Alp, ki so obrnjeni k jugu, k morju, vse do francoskih obmorskih Alp. Na njihovih pobočjih pa se povzpne tudi nad 3000 m. Tako je tudi pri nas v Julijskih Alpah. Le redka kita kotorn je pri nas kdaj pa kdaj, celó v času, ko so bile najbolj številne, zašla onkraj razvodja

Julijcev, v bohinjske planine, in še veliko redkeje do južnih pobočij Karavank in Savinjskih Alp. Ko je začelo njihovo število upadati so kotorne najprej izginile prav s teh obrobij. Na slovenski zemlji je bila ta ptica predvsem prebivalka primorskega krasa in toliminskih gora. Življenju med kamenjem, na kraških gorskih pašnikih, se je popolnoma prilagodila. Že barva njenega perja je čudovito ujela vso lepoto apnenčastih skal in robov: belih, skoraj neresničnih v mraku; rožnatih v jasnih jutrih in zlatih v večerih; črnih, skoraj pretečih v nevihtah; sivih v megli; srebrno sivih v opoldanskem soncu. Vse te barve in vse to spreminjanje barvnih odtenkov ob različnih svetlobnih pogojih je ohranila kotorna v svojem perju in se je skozi tisočletja svojega obstoja popolnoma prilagodila pastirski človekovi kulturi.

V resnici je kotorna najlepša pernata divjad toliminskih in deloma še kraških lovišč. Njeno perje na prsih in delno po trebuhu je bilo nekoč najbolj zaželena trofeja primorskih lovcev. V resnici je to perje nekaj izjemno lepega in skladnega v barvah, ki se iz črne prelivajo v čokoladno, iz okraسته v snežno belo, ta pa v modrikasto.

3

Zakaj ta ptica izumira?

Kotorna je v zadnjih dvajsetih, petindvajsetih letih pri nas v Sloveniji začela številčno tako naglo upadati, da je njen obstoj resnično ogrožen. Tudi drugod, koder je njena domovina, njen stalež vznemirljivo naglo upada.

Od nekoč močnih kit, po deset in petnajst ptic, je zdaj le še nekaj šibkih ostankov posamičnih kotorn, v redkih kitah so pa po tri do največ pet. Po lovski statistiki naj bi bilo v Sloveniji vsega le še okrog 1000 kotorn pomladanskega staleža. ZLD Gorica jih je spomladi leta

Hrana je pod snegom Foto K. Mlinar

1976 izkazala 752, ZLD Koper 166, ZLD Idrija 35, ZLD Postojna 12 in lovišče Prodi na Tolminskem 50. Osebnost pa sem prepričan, da navedena števila lahko zmanjšamo vsaj na polovico.

Ta jerebica je že izgubila potrebno gostoto naseljenosti, ki bi ji zagotavljala varnost in obstoj. Umika se na vedno manjši prostor. Njeno življenjsko področje je že razpadlo na koščke in zveza med kitami je opešala ali pa je že popolnoma pretrgana.

Njeno številčno upadanje se je začelo hkrati z opuščanjem planin in pašnikov oz. pašništva in planšarstva. Izumiranje kotorne se s tem pojavom tako sklada, da se naravnost vsiljuje domneva, da je obstoj te vrste usodno povezan z obstojem planšarstva oz. pašništva.

Je morda samo naključje: da se je ob koncu preteklega stoletja po tolminskih planinah paslo nad 11 tisoč ovac in koz ter da je bilo takrat tamkaj nad 10 tisoč kotorn; okrog leta 1950 se je tam paslo le še 6500 ovac in lovska statistika za tedaj izkazuje še 4400 kotorn; leta 1970 pa so na Tolminskem pasli komaj 880 ovc in lovci so ocenili stalež kotorn na manj kot 700?

Trdnih, znanstveno neizpodbitnih dokazov o tej soodvisnosti sicer ni. Nisem jih zasledil v tuji niti v naši strokovni literaturi. Sicer je pa naša, slovenska strokovna lovska literatura to ptico vedno bolj obrobno obravnavala, brez tolikšne temeljitosti kot npr. poljsko jerebico, fazana, srnjad, jelenjad, gamsa. Osebnost sem pa le prepričan, da mora obstajati vzročna zveza med čredami krav, ovc in koz ter kitami kotorn. In ta soodvisnost je zelo verjetno prav v odpadkih goveda, ovc in koz — v njihovem govnu. Ugotovil sem, da kotorne zelo rade brskajo po starih, izsušenih kravjelih, pa tudi po kozjih oziroma ovčjih bobkih. Posebno pod zaplatami kravjekov najdejo množico različnih žuželk v raznih razvojnih fazah. Prav tako pod temi »pokrovi« še pozno

jeseni najdejo sveže poganjke trav, še potem, ko so jesenske slane drugod pomorile zelen.

Tak način prehranjevanja potrjuje, da je kotorni še bolj kot drugim njenim sorodnicam — kuram — potrebno zraven rastlinske hrane še obilo druge, animalne hrane. Sklepam, da je taka hrana zlasti nujno potrebna kebkom v zgodnji dobi njihove rasti, saj so ponavadi močne, številne kite kotorn samo na planinskih pašnikih in v bližini stanov. Le v takem okolju ostanejo kite močne tudi jeseni. Povsod drugod pa redke kite, v začetku sicer še kar številčno močne, ne dočkajo jeseni, z izjemo dveh (najbrž starih) ali kvečjemu štirih ptic. Kotorna se morebiti izogiba velikih zaraščenih površin prav zaradi prehranjevanja. Če so pa te zaraščene z visoko travo, malinovjem, grmovjem, gozdom, ji je pa to onemogočeno. Vendar se rada zadržuje na obrobjih takega sveta, a le na obrobjih. Najbrž tudi zato, da se v sili skriva v goščavi. V resnici pa ljubi prostrane pašnike, posejane s kamenjem, robovi, in porasle z redkim grmičevjem ter drevjem.

Z naglim opuščanjem planin in pašnikov se ta svet hitro spreminja. Zarašča se. Vse bolj ga prekriva jelševje ali ruševje. Plemenite trave se dušijo in izginjajo v navalu visoke plime drugih, trdih in trdoživih rastlin. Taka sprememba biotopa že v temeljih ustvarja neugodne pogoje za obstoj te lepe ptice.

Zimska stiska

Foto J. Ivančič

Še mrtev kljubuje viharjem...
Foto I. Napotnik

Prav zato kaže, da bi bili tudi umetna zreja in vlaganje tako vzrejenih kotorn brezuspešni. V resnici se poskusi umetne zreje kotorne nikjer niso prav obnesli. Tudi sicer nisem pristaš umetne zreje kotorn. Pač pa naj bi, v zadnjem trenutku, storili vse, kar je v naši moči, da to ptico ohranimo našim zanamcem. Krnski planšarski bazen ima še pogoje, da tod kotorna preživi, če se vsi pristojni za to zavzamejo. S popolno zaščito in delnim dodatnim krmljenjem v kritičnih časih ter z drugimi varstvenimi ukrepi v tem svetu, ki naj postane najstrožji rezervat, morda še uspemo, da kotorna ali skalna jerebica ne bi izumrla.

Lov nanjo, lov, ki je nekoč združeval vse lepote, nevarnosti in mik visokogorskega lova, pa je za vedno za nami. Zatonil je v preteklost. Le še stari lovci se ga bodo spominjali z rahlo otožnostjo v srcu.

Kvintet ob ščipu

Francè Avčín

O svečnici je bilo, polna luna, vreme jasno, pa sem se odpeljal proti Kočevju, tja k mojstru lovcu Grajšu, povabljen na njegove divje prašiče lanščake in na — volka! Škode je bila ta imenitna divjad, ki ji pravijo »nadlega«, tiste jeseni in zime (1976/77) napravila tamkaj nič koliko. Sam sem jih videl — teleta, košute, srnjad — zaklane po nekdanjih kočevarskih košenicah, da se mi je storilo inako. Volcjé-lovci menda koljejo na zalogo. Ali pa za celo krdelo, nekoč veliko družino, dandanes pa jih je pri nas le še kot prstov na roki. Število je upadlo, čud pa je ostala celovita, prvobitna. Volk je vse prej kot krvoločnež, požeruh, tat, zahrbtnjež, strahopetec celo, kot vedo praviti človekove pravlјice in basni. Je posebljena vztrajnost, odpornost, opreznost, načrtnost, da more preživeti sredi človekovega sveta. Človek ga premaguje samo s tem, da mu venomer krči prastaro življenjsko okolje, nujno za življenje vrste. Tako je več kot prav, da smo na Slovenskem lovsko zaščitili tudi volka.

Kaj volk je, pričajo najbolje njegovi neposredni sorodniki, ki jim je on prednik: volčji psi vseh petih ras, ki omogočajo človeku živeti po ledenih puščah visokega severa. Le oni morejo vleči Eskimom, Indijancem, Samojedom tovarne sani, to edino zanesljivo prevozno sredstvo Arktike. Do 200 kilometrov na dan, povprečno z 20 km na uro zmore najmanjši od njih, sibirski »husky«, ta bržčas najodpornější in najvztrajnější štirinožec sveta. Resda ne znajo »dati tačke« in propadejo, če jih »ogreješ« v šotoru, igluj. Pač pa znajo tudi v diru pred sanmi stopati z zadnjimi šapami natanko v sledi sprednjih: izredno varčevanje z močjo v globokem snegu! Njihov praoče volk pa zmore še več: zimski sprehodi po 100 kilometrov v eni noči kljub praznemu želodcu! Na to čudovito divjad sva v okviru odobrenega odstrela šla to pot dva. Z menoj je bil še solovec z najine

elektrofakultete, profesor Cajhen, ki jih je bil že dve tistih noči čakal pri luni. Že popoldne sva v jarkem soncu sedela na Šahnu vsak nad svojim mrhoviščem, od volkov še nedotaknjenim. Prišlo ni nič, le nekaj siničic se je spretno obešalo na klavrne ostanke poginulega goveda. Ljubiteljice mesa so si spretno pikale imenitno beljakovinsko pičo. Pod večer sva se premestila, on v pokrito prežo visoko pod Lovski vrh, jaz med tri lipe nizko na travnikih za nekoč kočevarskimi Kočarji slabega spomina. Dva napol zasnežena kupa pod menoj sta bila — košuti, nedavni plen volčjih čekanov, komaj dotaknjeni, vsaka le s pregriznjenim grlom...

Nebo je jeklenelo, obetal se je silovit mraz v kotlinskem jezeru hladnega zraka. Meni še posebej, kajti brez strehe nad glavo telo neusmiljeno oddaja toploto, le dober kožuh pomaga... Ždim nepremično. Tedaj v gozdnem grebenu na obzorju luč!? Od kod tam avto, saj ceste tamkaj vendar ni? A luč je rasla, zajemala cela drevesa, vse večja in večja: Luna, seveda! Sivina se je prelivala v srebrnino, nešteto velikih kristalov na snegu je zablestelo vsenaokrog. Po belih planjavah se je kazalo vse več temnih pik: jelenjad na paši, kar štirinajst živali. Bližnji jelen samotar me je nedvomno dobro videl plezati v lipe, a se ni niti zmenil. Nasprotno, vse bliže mi je prihajal po bregu, obirajoč po leščevju viseče slastne »klobasice«. Kot začarano je bilo. Da niso venomer pomalem bevskala vaška pseta, bi kar pozabil, da sem še od tega sveta.

Jelenjad se je počasi porazgubila, dve košuti s teletoma v grič takoj za vasjo. Moj jelen se je nekam razblinil v redev leščevja onstran dolinice pod menoj. Tedaj rahel pok iz višin. Sosed? Le kaj? Nemara kakšna lisica, s kroglo jih imenitni strelec pobira bolj kot s šibrami, tam okrog domačega Laškega.

Mraz je grizel prav v kosti, kljub dobri obleki in puhasti lovski vreči.

Lahen vetrič je bil zgnetel jezero ledenega zraka s tanko meglico in vse skup pognal naravnost nadme. Brž sem bil ves bel sreža, celo puška, daljnogled. Kdo bi streljal? In kako bom zdržal do enajstih, kakor je dogovorjeno?

Tedaj je nenadoma prerezalo tišino: u-u-ü-a-o-ü-u-u, prav od blizu, z griča, komaj sto korakov daleč. Naravnost vame je zvenelo. Ni in ni odnehalo. Le kdo premore tolikšen meh? Je mar kako glasbilo? Pa že drugi glas, a višji. Duet. Vsepovsod odmeva iz molčečih gozdov. Končno sem doumel, siromak civilizirani: volcjé zavijajo! In še tretji, četrtri, peti, le da so ti novi glasovi višji, nekam otroški: kvintet volčjega zbora, peterospev ob polni mesečini! Ko da sem nekje v sibirski tajgi, jaz srečnik. Prav vsak ton slišim. Kako sem si tisti hip zaželel magnetofon namesto puške! Kakšen glasbeni posnetek bi bil, kaj so vsi jelenji ruki proti tem divjim glasovom Narave! Zares srečni smo Slovenci, da jih še nekaj premoremo, in to tako blizu.

Spevi so plavali gor, pa zopet dol, vsak zase, a vendar po svoje ubrano, brez melodije, a začuda melodično, da sem drhtel v občudovanju. Brezharmonijska glasba, a kako neudržljiva, ušesa so kar vpijala divje davorije teh nepokvarjenih otrok vélike Narave. Sklenil sem, da se jim pridružim, ko malo predahnejo. Nekaj so me bili naučili v teh dolgih minutah. A ko so zaključili — globoko grčeč glas je odrezal — so kot na povelje zabevskali vsi dotlej po mišje tihi vaški psi, za njimi pa — vaščani! Dedci, ženske, otroci, Prekmurci menda, vse se je

v hipu »povolkodlačilo«, vpilo, rjulo, tulilo, oponašalo. Nič ni pomagalo, da sem klel in škripal z zobmi. Končno so le odnehali, samo pseta so bevskala še kar naprej. Pa si prikljči volkove ob takem odgovoru na njihov ubrani nastop! Odgovorili bi mi resda takoj, a le tisti — iz vasi ... Oni pa so polnih želodcev od pravkar zaklane košute, teleta — vseskozi sem moral misliti na tiste štiri, ki so se bili s travnikov umaknili prav na nesrečni volčji grič — sedaj že bogsigavedi kje.

Končno je utihnilo vse, le precej visoko, prav iz smeri proti sosedu, sem še dvakrat ujel volčji klic. Čas je kapljal počasi, vse prepočasi tja proti enajsti, ko naj bi mi prišlo odrešenje iz te kristalne ledene posode, v kateri sem čemel. Mraza že nekam nisem več čutil, otopel sem, slabo to. Tedaj zopet rahel pok! Iz iste smeri kot prvi! No, še dobre pol ure, pa pride póme, pa bom zvedel. Ko se je moj lovski tovariš končno približal, je že spotoma hupal, ostro zavrl, skočil iz vozila, pustil dolge luči, motor v teku, vrata odprta, kar gologlavega in golorokega ga je neslo po snegu proti mojim lipam. Tam pa je obstal, brez besede. Jaz stari sem vedel: le višek lovske radosti pomeni tak lovski molk. Od volčjega kvinteta ob ščipu se bo odslej oglašal le še kvartet!

Zmetal sem robo s preže in ves premrl zlezel na sneg. Sedaj pa brž v tek, da se vsaj malo ogrejem. A nisem se mogel prav do Ljubljane, puste, meglene, zadušne. Spotoma je počasi prihajala zgodba. O prvem strelu, na merjaščka, še kar razumljivo. Streljal je, kot sicer vedno, zopet s tisto zanič mojo kroglo, boljših da pač nima, a je obležal takoj. Volčjega koncerta da ni slišal, pač pa je prišla nekakšna lisica, močno nenavadna, na začuda visokih nogah, repa »privihnjenega navzgor«, dolge ozke glave, izrednega zobovja in po kitajsko poševnih oči. Pritegoval sem vsemu, po-

Zimski razgledi

Foto I. Napotnik

jasnjeval z biološkimi izjemami v lisičji naravi, z muhavostjo genetike, mutacijami genov. Končno je pa le izbruhnil: volkulja je, na svežo merjaščkovo kri je prišla, prav med prašičeve noge je stopila njena šapa, ko je še njo zadel tisti grozljivi, noro vrteči se nožasti stožec iz tombaka, skoznjo povprek, a kožuh je nepoškodovan. Rafko je bil brezmejno srečen. Kaj njegov medved, čeprav uplenjen na zalaz in z Grajšem! Kaj merjasec z našega juga, ogromen kot klavir! Volk, volk je višek, kar moreš lovskega doživeti pri nas!

Kaj vse sedaj dolgujeva Grajševi daljnovidnosti, da naju je bil mojster postavil v pravem času prav

na ti dve pravi svoji mesti, edinstveni vsako na svoj način! Kako privoščim volkuljo tovarišu, vestnemu, vztrajnemu, požrtvovalnemu, pristnemu lovcu! Krasna je bila naslednjega jutra v Dolgi vasi pri Grajšu, vsa zlatodlaka v soncu na snegu, nič volčje siva, mlada, vitka, lepotica z eno besedo. A če bi me danes pobarali, kaj bi mi bilo ljubše, kaj bolj zaželeno, strel na volka ali volčji koncert sredi mrkih gozdov v tisti sibirski noči pod ščipom na nebu, vseeno — čeprav ves lovec — ne bi pomišljal. Izbral bi si — drugo! Prvo mogoče kdaj še doživim, drugega pri nas zatrdno nikoli več. So pač stvari na tem svetu, ki so ti dane le enkrat.

Še k članku »O puškarstvu na Slovenskem«

Jože Hlebanja

Opravičujem se vsem, za katere so bili podatki v mojem članku »O puškarstvu na Slovenskem« (Lovec LX, št. 6-7, str. 43—207) premalo točni. Nisem zgodovinar in sem posredoval podatke take, kakršne sem dobil v virih, ki so navedeni v tem sestavku. Spisek uporabljenih literature sem s prvotnim člankom vred posredoval uredništvu Lovca, a sem naknadno predlagal, da se zaradi preobsežnosti članka ne objavi. Opravičujem se bralcem tudi, če se mi je morda pri posredovanju podatkov le vtihotapila kakšna napaka. V članku »O puškarstvu na Slovenskem« nisem imel namena obravnavati snovi z vidika zgodovinarskega raziskovalca, ki podatke raziskuje ter išče za posamezne trditve tudi dokaze, temveč sem želel globalno prikazati udeležbo Slovencev na področju puškarstva, vzpon puškarstva in njegov padec. Prav tako sem želel prikazati prizadevanja skupin in posameznikov ter njihov uspeh kakor tudi neuspeh zaradi zaviralnih sil v tem razvoju, ki so pripomogle do današnjega stanja puškarstva na Slovenskem.

Pomembna se mi zdi sposobnost, ki so jo izkazovali slovenski puškarji v preteklosti, kakor tudi mesto, ki so ga imeli slovenski puškarji v svetovnem razvoju puškarstva, še posebno lovskega orožja. Obstajajo proizvodi, ki so glede popolnosti in posebnosti last kakega naroda in tako bi moglo biti puškarstvo vsaj delno tudi last Slovencev. Večidel so narodi, ki imajo nekaj svojega, ponosni na svoje, podpirajo svoje in imajo skrb za nadaljnji razvoj. V prispevku o puškarstvu na Slovenskem nisem o tem direktno pisal, vendar so vsi, s katerimi sem govoril, razumeli članek v tem smislu, da se postavlja pred lovsko organizacijo vprašanje, ali hočemo imeti svoje puškarstvo, eventualno da razvijemo svojo slovensko lovsko puško, da pretehtamo ekonomsko upravičenost puškarstva itd. Naša lovsko organizacija je prav gotovo med močnejšimi organizacijami ter lahko veliko prispeva, tako kot celota kakor tudi njeni posamezniki, k nadaljnjemu obstoju ali razvoju sloven-

skega puškarstva. Toliko o tem, čemur je bil članek namenjen.

Sedaj pa še nekaj besed k mnenju Janeza Hartmana (Lovec LX, št. 9, str. 348). Vedno ostaja odprto vprašanje, če nezgodovinar avtoritativno obravnava zgodovinske podatke. Kritika v takem primeru je tem bolj nezanesljiva, čim bolj so viri dveh avtorjev različni. Prav tako so datumi tem manj zanesljivi, čim starejši so. Neredki izumi imajo tudi po več izumiteljev, ki so delovali v raznih krajih. Kljub temu pa k navedbam in virom Janeza Hartmana nimam pripomb.

Zgodovinski razvoj puške, na katerega je vezan razvoj puškarstva na Slovenskem, je v članku »O puškarstvu na Slovenskem« zajet le v glavnih točkah ter se odraža v naslednjem: bistveni korak k puški je bilo namreč spoznanje, da plini, ki nastanejo pri zgorevanju smodnika v zaprti posodi, ustvarijo tlak, ki potisne kroglo iz cevi. To spoznanje je enakega pomena kot izum parnega stroja (J. Watt) ali kot izum eksplozijskega motorja (Otto). Žal kljub važnosti tega izuma ne vedo zanesljivo, komu ta izum pripisati. Vsekakor pa kaže, da je nastal v Evropi. Bistvenega pomena za puško je risana cev. Zanimivo je, da so poznali pomen risane cevi mnogo prej, preden so pojem zamaha (Drall) teoretično obdelali. Pomembni v razvoju pušk so tudi prelamača, enotni naboj in repetirka, ki so nastali v skladu s stanjem tehnologije. Vsi ti elementi se pojavljajo v osnovi še pri današnjih puškah, čeprav so principi stari že okoli 100 in več let. Kdor je risbe o celinih primerjal, je lahko ugotovil, da se je osnovni princip (vzmet, vzvodi, varovalke) obdržal vse do sedanje puške petelinke, neglede na posamezne konstrukcijske detajle. Z opisom posameznih principov, čeprav podatki niso stoddostno točni, sem želel in želim opozoriti na tiste točke, kjer morda lahko pričakujemo prodor novega znanja in morda razvoj nove puške. Pojem »slovenska puška« ni pretirana zamisel ali želja, v stanju smo jo narediti, če smo le sposobni usmeriti naše zadevne napore v isto smer.

Viri, uporabljeni v članku

»O razvoju puškarstva na Slovenskem«:

1. Janko Ravnik: Kratka zgodovina o razvoju puškarstva, Lovec 1921, str. 270.
2. Janko Ravnik: Usoda naše Puškarške strokovne šole, Nova proizvodnja 1952, št. 4/5.
3. Janko Ravnik: Razvoj puške in puškarstva, Lovec 1964, št. 6.
4. Janko Ravnik: Puškarstvo v Borovljah in ustanovitev Strokovne šole za puškarstvo v Kranju, Gorenjski Glas, Kranj 1966, št. 78 do 83.
5. Zvonko Kapetan: Preizkuševalnica orožja Državne strokovne šole za puškarstvo v Kranju, Lovec 1924, str. 375.
6. Preizkuševalnica orožja v Kranju: Prvi patentirani izum v puškarski tehniki v Jugoslaviji, Lovec 1924, str. 4.
7. Dr. Stanko Bevk: Moje puške, Lovec 1955/56, str. 16.
8. Jože Hlebanja: Konec slovenskega puškarstva? Sobotna priloga Dela, 22. 5. 1976.
9. Puškarna Kranj: Prospekt.
10. Mirko Rupel: Valvasorjevo berilo, str. 113, Mladinska knjiga 1969.
11. Dragoljub Golubović: F. O. M. U. 1941, izdala fabrika »Prvi Partizan« — Titovo Užice.
12. Novak Živković: Partizanska fabrika orožja i municije, Vesti 1957.
13. Willi Barthold: Jagdwaffenkunde, VEB založba Technik, Berlin 1969.
14. John F. Hayward: Die Kunst der alten Büchsenmacher, I in II, Založba Paul Parey, Hamburg, Berlin, 1969.
15. Torsten Lenk: Steinsloss-Feuerwaffen, Založba Paul Parey, Hamburg, Berlin 1973.
16. Lovska zveza Slovenije: Poročilo o puškarstvu v SR Sloveniji, od 22. 9. 1976.
17. Razgovor s puškarjema: Marjanom Engelmanom iz Kranja in Smiljanom Bratino iz Ljubljane.

O lovstvu in divjadi na Madžarskem

Dr. Lazslo Studinka — prevedel M. Š.

V drugi polovici preteklega stoletja, po vojni in revoluciji leta 1848/49, so propadle populacije divjadi, prav tako kakor v Nemčiji. Šele prvi sodobni zakon o lovu iz leta 1883 je to stanje zaobrnil in ustvaril pogoje za gojitev divjadi. To je bil zakon o lovu po vzorcu sosednih nemških dežel, z enakim temeljnim načelom, ki je lovsko pravico povezovalo z lastninsko pravico zemljiškega posestnika, vendar z omejitvijo, da more biti zemljiška posest samolastno lovišče le, če meri najmanj 200 katastralnih oralov (okrog 120 ha). Vsa manjša posestva so bila vključena v občinska lovišča. Občinsko lovišče je dobil v zakup, najmanj za šest let, najboljši ponudnik na javni dražbi. Z izjemo nekaterih parkov z divjadjo in fazanerij, osnovanih konec 18. stoletja — ki pa so po osvobodilni

vojni l. 1849 razpadli — ni bilo v poznem srednjem veku, med turško zasedbo in po njej v propadli deželi domala nobene gojitve divjadi. Ta pa se je začela takoj po uvedbi novodobnega zakona o lovu l. 1883. Kakih 40 % površine dežele so bila veleposestva, ki so za zaokroženje svojih lovišč izlicitirala še okoliška občinska lovišča.

Vsa vzhodna madžarska nižina je bila brez srnjadi in tudi brez fazanov. Bili so zgolj zajci, jerebice in obvodna divjad. Na največ domenah so za gojitev in lov posadili drevje, imenovano »remize«, naselili srnjad in osnovali fazanerije, ponajveč z angleškimi in češkimi upravniki. Uspeh se je kmalu pokazal. Ob koncu stoletja je bilo na Madžarskem divjadi na pretek! Tako stanje je trajalo — z velikim upadom po

zmedenih časih izgubljene prve svetovne vojne — do preokreta v leta 1945. Seveda so bili v teh desetletjih staleži divjadi nakopičeni na velikih, po vsej deželi porazdeljenih posestvih in tem pripadajočih loviščih. Večino občinskih lovišč so oddali za krajšo zakupno dobo posameznikom ali majhnim lovskim družbam, katerih večji del pa sami divjadi skoraj niso gojili. Ta lovišča iz ozkih »poljskih pasov« so bila po večini veliko premajhna za smotrno gojitev, zlasti v vzhodni nižini. Tam so bile po polju povsod kmetije in z njimi povsod veliko vznemirjanje divjadi.

V občinskih loviščih so bili ponajveč le zajci in jerebice; srnjad in fazani so bili domala nepoznani. Pojmovanje o lovstvu in lovski morali se je v tem času zelo popra-

Divji prašiči v nekem lovišču na Madžarskem so spoznali, da jim lovec, ki jim dovaža hrano, ni nevaren

Foto dr. L. S.

Fazani na Madžarskem: odlično
Foto dr. L. Studinka

vilo. To so bila leta, ko so bili v mnogih loviščih Madžarske taki staleži jerebic, da je mogel en sam strelec dnevno na posamičnem lovu s psom ali na pogonu upleniti 50 do 80 jerebic. Seveda le na občinjskih poljskih loviščih s polji v pasovih, medtem ko so dajale velike njivske površine, po današnjih pojmihi ekstenzivno obdelovanih veleposestev, množične odstrele zajcev in zlasti fazanov. Jerebic pa je bilo na velikih njivah že tedaj malo. Leto 1945 je tudi v lovstvu prineslo temeljite spremembe. Pravica do lova je bila ločena od zemljiške lastnine in prenesena na državo. Divjad, dotlej po rimskem pravu »res nullius«, to je, da do uplenitve ni bila last nikogar, je bila proglašena za lastnino države. S tem je bila dana možnost za strogo kaznovanje lovske tatvine in tudi možnost za ustanavljanje velikih zaozkroženih lovišč, ki jih niso upravljali državni obrati. V zakup so jih dobile lovske družbe, ponajveč domačini sosesk, vedno za deset let, vendar praktično brez časovne omejitve. Meje lovišč so bile na kartah začrtane strogo z upoštevanjem naravnih meja ali po lahko določljivih umetnih mejah ter z upoštevanjem stečin divjadi. Tako npr. ni smela meja lovišča nikjer potekati po robu gozda in polja.

Tako je bil ustvarjen temelj za nadaljnji razvoj gojitve divjadi in lovstva, ki naj bi prinesel neslutene uspehe, a tudi spremembe.

Nadaljnje načelo nove lovske zakonodaje je, da privatne osebe ne morejo biti zakupniki lovišč, marveč zgolj lovske družbe s predpisanimi pravili, katerih članstvo je ustrezno omejeno po površini lovišča: na okroglo 200 hektarov lovne površine sme biti sprejet en član. Večina lovskih družb ima lovišča z malo divjadjo, od 8000 do 12 000 hektarov, in temu ustrezno od 40—60 članov. Lovsko izkaznico more dobiti le član lovskega društva ali izprašan poklicni lovec. Učna (pripravniška) doba je leto dni in potem lovski izpit. Dolga leta so bile lovske zadeve in možnosti vihrave in negotove, kar se je seveda tudi zelo neugodno odražalo v staležih (populacijah) divjadi, saj je bilo v lovsko negotovih časih le malo storjenega za varstvo divjadi. Ta petnajstletna prehodna doba je glede gojitve male divjadi bore malo prispevala, razen v nekaterih loviščih, ki pa so bila vendarle izjema.

Sprememba je nastala v šestem, sedmem in osmem desetletju, po eni strani s tem, da so v tem času na splošno uvedli sodobno mehanizirano in keminizirano poljedelstvo na velikih površinah, po drugi strani pa se je tudi novo organizirana zveza madžarskih lovcev zavzela za intenzivno gojitev male divjadi. Zveza je organizacija vseh lovskih družb, ki sedaj s članstvom kakih 25 000 lovcev upravljajo 82 % lovne površine dežele. Preostalih 18 % površine pa upravljajo državna gozdna in poljedelska gospodarstva. Zveza razpolaga z znatnimi denarnimi sredstvi, delno iz članarine, delno iz drugih virov. Ta sredstva vlagajo z največjim uspehom, predvsem za razmnoževanje fazanov. »Fazanji program«, ki je stekel v letu 1970/71, je omogočil, da je sedaj na Madžarskem več fazanov kakor kdajkoli. Zlasti so se

zelo povečali staleži v vzhodni Madžarski na velikih območjih, ne le v posameznih loviščih. Poprečni letni odstrel, okoli 1,5 milijona fazanov, znatno presega tistega pred tridesetimi leti.

Morebiti bo zanimivo, če se s tem v zvezi ustavimo pri finančnem gospodarstvu več kakor 800 lovskih družb. Najvažnejša podlaga njihovih gojitvenih stremeljenj je gotovost na dolgo dobo. Lovskim družbam je namreč zagotovljeno, da bodo lahko »žele«, kar so »sejale«. Zakupna doba traja deset let, vendar tudi z iztekom te dobe dobi lovišče v upravljanje ista lovska družba, če je dobro gospodarila. Praktično se zakupne pogodbe podaljšajo za skoraj smešno majhno zakupnino. Zato se torej splača vlagati v lovišče. Odkod dobijo kapital? Prav gotovo ne iz članarine, ki znaša na člana letno (spremenjeno v naš denar) 410 do 800 din. Toda dohodki za prodano živo divjad, odstrelnine inozemskih lovskih gostov in izkupički za prodano divjačino gredo v celoti v blagajno lovskih družb. Lovske družbe, ki imajo dobre staleže male divjadi (in ponajveč hkrati tudi močne srnjake), prodajo domala vse zajce žive, prav tako nekaj sto fazanov in jerebic ter odstrel nekaj močnih srnjakov. Lovišča z veliko divjadjo pa prodajo odstrel nekaj jelenov, divjih prašičev in uplenjeno divjad. Na ta način lahko z dohodki krijejo ne le plače osebja, krmo, škodo od divjadi itd., torej vse izdatke, marveč jim mnogokrat ostaja še znaten dobiček. In sedaj skočna točka: vsi dohodki so namensko vezani, uporabljati se smejo zgolj in samo za lovišče (fazanerije, krmljenje, nakup žive divjadi itd.). Temeljno načelo je, da nihče od lova ne sme imeti zasebne koristi! Zato se dobiček ne sme nikoli deliti članom lovske družbe, pač pa ga 15 % lahko uporabijo za skupne namene (zadnji pogon, lovske prireditve itd.). Knjigovodstvo družb strogo nadzoruje lovska zve-

Madžarski jeleni so znani po močnem rogovju in veliki telesni teži

Foto dr. L. Studinka

za ali tudi člani družb sami oziroma njihovi organi.

Potemtakem bi mogli vprašati: Kaj torej sploh ima madžarski lovec, član lovske družbe, od svojega članstva, če prodajo odstrel divjadi z najmočnejšimi trofejami, velik del odstrela in odlova zajcev ter tudi del lova na fazane? Poleg tega pa mora madžarski lovec tudi pomagati z delom v lovišču!

Vendar ima madžarski lovec vsako leto odstrel — srnjaka ali v jelenjem lovišču vsako drugo, tretje leto tudi jelena. Sme streljati divje prašiče oziroma se v lovni sezoni vsako nedeljo lahko udeležuje skupnih lovov. Po takem lovu dobi zajca ali fazana kot lovski delež za kuhinjo, razen tega 3—4 naboje za vsakega uplenjenega fazana, največkrat tudi strelnino za košuto, srno in prašiča. Vsekakor pride še vedno na svoj račun, zlasti če je pravi lovec in ne streljač ali lovec na trofeje.

Pa nazaj k fazanom. Nekatere lovske družbe so z lastnimi sredstvi zgradile fazanerije s 300 do 1000 kokljami. Manj premožnim je pomagala lovska zveza z brezobrestnim posojilom za pet let iz sklada

za gojitev divjadi, kamor se steka dobiček od prodane žive divjadi. Takih »voljerskih obratov« deluje v deželi okrog 100. Več kakor 300 lovskih družb pa zrejo fazane iz kupljenih jajc ali dnevnih kebčkov, v več tisočih. Tudi za tako zrejo lovske družbe lahko dobe od lovske zveze brezobrestni kapital.

Od kod pa dobijo jajca in enodnevne kebčke? Poleg nekaj velikih obratov lovskih družb ima tudi lovska zveza sama v ta namen dve nesni postaji oziroma valilnici s 6000 fazankami. Razen tega je več najmodernejših voljerskih obratov državnega gozdnega in poljedelskega gospodarstva, ki prav tako oddajajo jajca in kebčke, kolikor jih ne potrebujejo za lastne namene. Na ta način spuste na Madžarskem v lovišča na leto čez pol milijona fazanov.

To je prineslo že v nekaj letih tak gojitveni uspeh, ki ga pri nas nihče ni slutil ali vanj verjel. Čeprav izpuščeni fazani tvorijo temelj oziroma velik del izredno velikih staležev, se ti vendarle opirajo na naravno zrejo. Košnja lucerne in detelj že v maju res uniči veliko gnezd. Veliko jajc pa pred košnjo

rešijo in jih podložijo kokljam. Vendar še mnogo fazank leže na njivah z žitom, kjer tudi lahko izvale. Pri vsem tem pa madžarski gojitelji pri intenzivnem poljedelstvu poprečno ne računajo več kakor prirastek enega kebčka na fazanko. Zavoljo tega so fazanke na splošno zaščitene, nanje ni lovne dobe, dovoljeno jih je le žive loviti za izvoz. (Le s posebnim dovoljenjem smejo fazanerije, ki so izpustile veliko mladih fazanov, na velikih pogonih, streljati na svojem območju tudi fazanke.) To je torej »skrivnost« velike številčnosti fazanov zlasti v vzhodni Madžarski. Vse to pa skušajo doseči že v najbližjih naslednjih letih tudi na zahodu, v Transdanubiji.

Umetno zrejajo predvsem navadnega fazana — mongolca, ki je izmed vseh podvrst najmočnejši, ima najmanj volje za »popotovanje«, ga je najlažje držati skupaj, je za zrejo najbolj nesen in tudi najslabši letalec med fazani. Izkušnje z njim so pa tudi pokazale, da tam, kjer so izpustili mnogo čistokrvnih mongolcev skupaj, izpuščene »mongolke« ponajveč niso gnezdile in ne valile. Če se pa manjše število

Zajčji staleži so na Madžarskem v zadnjih dveh desetletjih, s splošno uvedbo intenzivnega velikopovršinskega poljedelstva, občutno upadli. Pred vojno je letni odstrel zajcev daleč presegel milijon. Sedaj ulove komaj 200 000 živih za izvoz (v revirjih s sorazmerno dobrim staležem) in kakih 200—250 tisoč jih odstrelijo. Časi nekdanjega bogastva z zajci, ko smo računali s prirejo 3—4 mladiče na zajko in smo odstrelili skoraj polovico staleža, so nepreklicno za nami! Sedaj, ko na ogromnih površinah delajo hitri stroji, kjer traktorji v zgodnji pomladi vlečejo brane v pasovih, širokih do 15 metrov, ostane komaj kak zajček še pri življenju. Za branami pridejo v maju prav tako hitri kosilni stroji, ki porežejo lucerno trdo do tal. Tako moremo dandanes na Madžarskem računati letno največ enega zajčka na zajko, kar pomeni, da moremo v najboljšem primeru odstreliti le 25 % glede na pomladanski stalež, da ne uničimo populacije. V mnogih loviščih pa jih je bilo v dveh zaporednih letih odstreljenih več kakor toliko — z žalostnim izidom: tamkaj se zajčja populacija ni več opomogla.

Biološki inštitut za divjad v Budimpešti je veliko let temeljito raziskoval zajčje populacije v deželi. Končni izid je pokazal, da so zajci na splošno neokuženi. Ostanke strupov pred šestimi leti odpravljenih DDT in HCH so našli sicer pri več primerkih, toda le v majhnih količinah.

Kokcidioza je v našem suhem podnebju za mlade zajce v poznem poletju in jeseni manj nevarna, kakor v deželah z več padavinami. Vendar imamo tudi pri nas večkrat prav velike jesenske izgube zaradi vnetja prebavil, ki ga z veliko verjetnostjo povzročajo pesticidi, ki jih uporabljajo v poljedelstvu, zlasti na lucerni.

Končni izid teh raziskav je potrdil mnenje gojiteljev praktikov, da je treba zaradi majhnega prirastka te-

meljne staleže zajcev čim bolj varovati. Zato je odstrel zajcev že več let dovoljen le v novembru in decembru.

Kuncev je na Madžarskem žal komaj kaj. V največ pokrajinah so jim tla pretežka in pretrda, da bi si mogli kopati rove. Tudi v peščenih pokrajinah jih ponajveč ni, razen v nekaterih loviščih vzhodne in južne okolice Budimpešte, kjer pa niso preveč množični. Miksomatoza je staleže naših kuncev svoj čas skoraj docela uničila. Sedaj so tukaj le še ostanki.

Še slabše je s poljskimi jerebicami! Veliki staleži so bili nekdanj le na kmečkih poljih s pestrimi kulturami in z majhnim obratovanjem, toda tudi tedaj nikoli na večjih poljih veleposestev z velikimi njivami. Poljedelstvo sedanje Madžarske je s svojimi vedno večjimi monokulturami za jerebice kar najneugodnejši življenjski prostor. Jerebice potrebujejo obrobja polj in poti, travnate jarke in gozdčice, kjer v bližini prostorov za pašo in pre-pelenje lahko gnezdiijo in najdejo dovolj mrčesa za zrejo svojih kečkov. Toda takih prostorov sedaj jerebice na Madžarskem skoraj ne najdejo nikjer več! Zato so se staleži močno zmanjšali in kaže, da se še vedno zmanjšujejo. Pa ne zgolj pri nas, temveč tudi v sosednjih deželah z velikopovršinskim poljedelstvom, kakor na južnem Slovaškem, na Češkem in Moravskem, z najbolj žgočim primerom, nekoč tako blagoslovljenih z jerebicami. Pri tem pa morajo vplivati še drugi dejavniki. Brez dvoma tudi dejstvo, da mlade jerebice v prvih treh tednih ne najdejo v svojem življenjskem okolju, ki je čez in čez zaprašeno z insekticidi, potrebne žuželčne hrane, kajti insekticidi razen polju škodljivega mrčesa pomore tudi druge žuželke.

Resnično mračna podoba! Treba bo najti nova pota gojitve, da bi mogli v korak z razvojem. Ali pa nam bo to tudi uspelo?!

mongolov pomeša s fazani, divje živečimi vseskozi, se to ne zgodi. Lov na fazane je na ogromnih kornuznih poljih Madžarske zelo težaven. Edini možni način lova, ki se je zadnji čas v takih loviščih uveljavil, je krožni lov — poudarjam, krožni lov na fazane! Za ta namen je treba dvajset, trideset strelcev. Lovci in gonjači pritisnejo fazane s polja v kakršnokoli, četudi prav majhno kritje. Potem vzletajo visoko nad pasom strelcev, ki jih ob veliki potrošnji nabojev skušajo sestreliti. Čeprav plen ni ravno največji, so pa vendar fazani na ta način lovsko-športno uplenjeni. Tak lov je možno v istem predelu večkrat ponoviti, saj več kot dovolj petelinov uide.

O razvoju srnjih staležev bi tudi želel vplesti nekaj besed. Predvidevali smo, da bo srnjad z ujaanjem velikopovršinskega poljedelstva svoje življenjske prostore razširila. To se je tudi zgodilo: sedaj na Madžarskem ni lovišča, kjer srnjad ne bi bila stalna divjad. V tem pogledu so bila vsa pričakovanja presežena: veliko izboljšanje kakovosti rogovja, zlasti v novo naseljenih loviščih, vse dokler se srnjad ni preveč razmnožila in niso začeli to divjad nepravilno odstreljevati, da srnjaki niso mogli doseči prave starosti. Sedaj se pa že tudi na Madžarskem »borimo« v večini lovišč s preštevilnimi srnami.

O švicarskih kozorogih

Pisec članka Silvio Kippe, v Die Weltwoche, št. 37/1977

(Kratek povzetek — M. Š.)

Pred kakimi 300 leti je iz kantona Graubünden izginil kozorog. Najkasneje do leta 1850 pa je ta mogočna alpska divjad v vseh švicarskih gorovjih izumrla. Niso je uničile zveri, ne bolezni, ne skalni in snežni plazovi, temveč babjevernost srednjeveškega človeka. Verjel je, da imajo vsi deli te živali, tudi iztrebki, seč in kri zdravilno moč, posebej pa v prah zdrobljene konice kozorogovih rogov dajejo in poživljajo moško moč. Srčni križec kot amulet je pa varoval pred nesrečami. To neplašno žival tudi s takratnim orožjem ni bilo težko upleniti.

Da alpski kozorog ni docela izumrl, je zasluga tedanjega italijanskega kralja Emanuela II., ki je zadnjih 50 kozorogov v dolini Aosta zaščitil. Tako so Švicarji leta 1905 kupili za drage denarje tri mladiče iz narodnega parka Gran Paradiso v Italiji in jih navzlic strogi prepovedi pretihotapili v živalski vrt St. Gallen. Iz teh se je v 5 letih razvil čistokrven stalež 11 kozorogov. Sedaj, komaj 70 let kasneje, je v Švici že čez 9000 kozorogov in od teh dobra polovica v Graubündenskih Alpah, ostali v drugih 12 kantoni. Drugo poročilo o nastanku kozorožje populacije v Švici pa pravi: Pred kakimi 60 leti je skrben lovski čuvaj v enem gamsjih tropov, ki jih je »pasel«, opazil dve gamsom podobni živali, ki pa nista bila gamsa. Novico je javil svoji pristojni oblasti, kjer pa mu niso verjeli, češ da ima stari lovec privide. Končno se je izkazalo, da sta bila to prava, pravcata kozoroga in zarodnika nove kozorožje populacije v Švici.

Letni prirastek je okoli 11 %, kar pomeni, da se stalež v sedmih letih podvoji. Tako je bilo v Graubündenu leta 1921 4—7 kozorogov, leta 1970 že 2570 in leta 1976 4500 v 14 kolonijah, navzlic temu, da so jih mnogo ujeli in naselili po drugih kantoni in prodali v druge dežele za naselitev (v Švici je bil namreč odstrel strogo prepovedan). Škoda

od kozorogov v gozdovih, zlasti v pasu zgornje gozdne meje, okoli 2000 m nadm. višine, in po plinskih pašnikih je naraščala. Zato je Švica pred nedavnim uvedla gojitveni odstrel kozorogov, seveda po sodobnih bioloških načelih, in določila stroge odstrelne pogoje.

Švica meri nekaj čez 41 000 km², s 6 500 000 prebivalci, 160 na km², z gozdi je pokritih 23,8 % tal. Za polovico manjša Slovenija ima približno prav toliko gozdov kakor Švica in dobro polovico toliko ljudi na km². Od velike rastlinojede divjadi (poleg kozorogov) ima Švica še 21 000 jelenjadi, 112 000 srnjadi in 70 000 gamsov. Najustreznejši kanton za veliko divjad, posebej za kozoroge, je vsekakor Graubünden, s površino 7110 km², s 148 000 prebivalci — 21 na km² — in s 60 % mogočnih gorovij.

Za odstrel te divjadi so strogi predpisi. Lovski gost se mora pred lovom na kozoroga udeležiti predavanja o kozorogu in tudi praktično pokazati potrebno veščino v streljanju, v načinu lova, v ocenjevanju moči in starosti živali, skratka v vsem, kar spada k pravemu in pravičnemu lovu in lovcu. Strelca ved-

no spremlja domač izprašani lovec, ki se mu mora gost na lovu podrediti.

ZDRAVILA ZA ZAJCE

Bavarsko lovsko društvo je alarmiralo javnost zaradi izumiranja zajcev. Pravijo, da 60 % mladih zajcev jeseni ne preživi. Glavna nevarnost da tiči v kemičnem zatiranju plevela na poljih. Mladiči morajo namreč preživeti neke vrste »otroško bolezen« — napad zajedavcev, črvičavost. Pomagajo si z ustreznimi zelišči in teh je na poljih vedno manj. Posledica: oslabele, neopornost proti boleznim.

Po novjših ocenah konča 11 % zajcev v cestnem prometu, 20 % pod kmetijskimi stroji, 39 % jih poberejo razne bolezni. Plen mesojedim živalim postane 18 % dolgo uhcev in 12 % jih ima na vesti »zelena bratovščina«.

Dejstvo, da je tako razširjena živalska vrsta v nevarnosti, ocenjujejo kot ekološki signal tudi za človeka in ga primerjajo z izumiranjem rib v vodah.

Zajčjemu rodu bi radi nudili vsaj začasno pomoč, zato preizkušajo posebna zdravila v nastavljenih jabolkah in rdeči pesi. Zdravila so tako sestavljena, da jih zajčji organizem v kratkem času razgradi, pri tem pa meso ostane užitno.

Iz bavarskega lokalnega časopisja — A. Pajtlar

Narisal Jurij Mikuletič

Lovska organizacija

ZLD Postojna — delovno in slovesno

V septembru 1977 je bila v domu JLA v Ilirski Bistrici v tem lovskem letu prva seja skupščine ZLD Postojna, ki je imela najprej delovno, potem pa še slavnostno obelje. S slavnostno sejo, obogateno s kulturnim sporedom — sledila je delovnemu programu — se je ZLD vključila v praznovanje 30-letnice socialističnega lovstva na svojem območju in 70-letnice slovenske lovske organizacije.

»Pred nami je Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, katerega smo dolžni kar najhitreje speljati v prakso,« je na začetku svojega poročila dejal ing. Zvone Nastran, predsednik izvršnega odbora ZLD Postojna, in nadaljeval: »Odpira se nam novo, zelo široko delovno področje, tako pri vzgoji in izobraževanju kot pri uveljavljanju delegatskega sistema v lovski organizaciji, pa tudi v tesnejši povezavi s krajevnimi skupnostmi in družbenopolitičnimi organizacijami. Lovskogospodarska območja bodo terjala bolj pogosto izmenjavo mnenj, usklajevanje inte-

resov vseh zainteresiranih dejavnikov, oblikovanje gradiv in stališč, skratka: poglobljeno strokovno delo, zato bo Zvezo lov. družin Postojna nujno treba materialno in kadrovske okrepiti.«

V nadaljevanju je ing. Nastran v imenu izvršnega odbora pohvalil dosedanje dolgoletno vestno in požrtvovalno delo tajnika Arturja Knežauka in blagajnika Franca Zupana.

Tajnik pri ZLD Postojna je zaposlen polovičen delovni čas, blagajnik pa opravlja finančne posle zgolj v prostem času, zato bo treba namestiti še strokovnega sodelavca s polnim delovnim časom, da bi bili kos vsem predvidenim nalogam.

Zato je skupščina sprejela znatno spremenjen finančni načrt za smotrno poslovanje ZLD v smislu novega zakona. Predsednik izvršnega odbora je spregovoril tudi o gojitvi jelenjadi na snežniško-notranjskem lovskogospodarskem območju in poudaril kakovosten napredek v tej smeri, zlasti glede strukture odstrela, opozoril pa je, da bo treba komisiji za gojitev velike divjadi ZLD Postojna v bodoče zagotoviti status enakopravnega partnerja pri dogovarjanju, zlasti s kmetijskimi in gozdarskimi dejavniki. Nov način gospodarjenja z jelenjadjo, ki je v zadnjih letih pokazal vidne uspehe, to je potrdila tudi zadnja razstava jelenjega rogovja v Ilirski Bistrici, pa še vedno ni naletel na pravo ra-

zumevanje med številnimi lovci. Mnogi še vedno dvomijo o pravilnosti zelo velikega odstrela. To je potrdila tudi razprava, ki jo je začel Franc Derenčin in ga je skupščina enoglasno podprla. Morda bo pa treba vzroke za tako ravnanje poiskati predvsem v lovskih družinah samih, kajti na dlani je, da pretiravajo s prikazovanjem staleža jelenjadi na svojem območju. Prav podatki o staležu pa so osnova za načrtovanje odstrela, zato pričakujejo od lovskih družin v bodoče realnejše ugotavljanje številčnosti.

Nato je bil govor še o gojitvi srnjadi, o naseljevanju male divjadi in o oblikovanju lovskogospodarskih območij. Delovnemu vzdušju je po krajšem premoru sledilo slavnostno razpoloženje. Udeležence slavnostne seje je pozdravil predsednik skupščine ZLD Postojna Franc Bittner, nato pa v slavnostnem govoru spregovoril o jubileju lovske organizacije.

»Danes šteje ZLD Postojna že 1020 članov, od tega 60 pripravnikov, zvestih svojli samoupravnih socialistični domovini. Številni lovci zasedajo pomembna mesta in funkcije v družbenopolitičnem življenju, v delavskem samoupravljanju in drugod ter pomagajo pri krepitvi socialistične zavesti,« je med drugim rekel Franc Bittner.

Nato je v spomin na vse padle borce za svobodo in po vojni preminule lovce 3-članska delegacija ponesla

venec k spomeniku padlim. Podelili so tudi posebna pisma priznanja Zveze lov. družin Postojna številnim zaslužnim članom lovske organizacije. Priznanja so najprej dobili ustanovitelji postojnske lovske zveze: Franc Bittner, Franc Derenčin, Anton Dolgan, Rado Dolgan, Elo Garzarolli, Artur Knežaurek, Albin Mahnič, Franc Sajović, Franc Šegec, ing. Dušan Šušteršič, Marjan Trtnik, Franc Vilhar in Franc Zupan.

Za dolgoletno požrtvovalno delo so dobili priznanja tudi zaslužni člani: Alojz Faganel, Ivan Franetič, Miloš Kafol, Miro Klemenc, Franc Marinčič, Franc Novak, Lado Paternost, Armin Sila, Jože Simšič, Franc Sluga, Vinko Sterle, Slavko Škrinjar, Anton Šlosar, Franc Štefančič, Ivan Tavčar, Franc Tomšič st., Avgust Ujčič in Alojz Volk.

Slovesnost je sklenil moški oktet »Bor« iz Postojne s pevskim nastopom.

Marijan Sotlar

Lovska družina Radvanje — 30 let

LD Radvanje je 15. okt. 1977 proslavila svojo 30-letnico, 70-letnico slovenske lovske organizacije in partijske ter Titove jubileje. Proslava je bila pred gasilskim domom v Razvanju.

Slavnostni govor je imel starešina LD Miha Černež, ki je najprej pozdravil lovski zbor in druge udeležence. V kratkem je orisal zgodovino slovenske lovske organizacije in besede namenil tudi 30-letnici lovske družine.

V krajih Radvanje, Studenci in Razvanje je prišlo do pobude za ustanovitev lovske družine kmalu po vojni. Ustanovni občni zbor pa je bil 6. aprila 1947, ob udeležbi 11 ustanovnih članov, izmed katerih kot člani LD še vztrajajo trije. Iz leta v leto se je LD številčno večala in sedaj šteje 37 članov, izmed katerih je 6 pripravnikov.

Leta 1958 je LD od Smučarskega kluba Branik kupila dom, ki ga je v enem letu obnovila in preuredila za potrebe lov-

Iz lovišča LD Rogašovci: s polnima nahrbtnikoma hrane na fazanja krmišča Foto Š. Köveš

stva. Pri tem so člani opravili brezplačno mnogo ur udarniškega dela.

V lovišču je okrog 4 km lovskih stez, 2 krmišči za jelenjad, 30 za srnjad, 15 za fazane in 4 za divje prašiče. Imajo 14 visokih prež in vrsto drugih naprav. V svojem lovskem okolišu imajo 11 vrst zaščitene in delno zaščitene divjadi malega in velikega lova. Odstrelni plan za lov. leto 77/78 predvideva odstrel 324 kosov delno zaščitene divjadi, medtem ko je bilo v prvem letu obstoja LD odstreljene le 22.

Na vrsti je bilo razvitje lovskega prapora. Ta častna naloga je bila poverjena pokrovitelju proslave Srečku Škropcu. Na razviti prapor je prvi pripel spominski trak Zveze lovskih družin Maribor njen predstavnik Dušan Dougan, ki je družini tudi čestital k jubileju in k doseženim uspehom.

Potem so pripeli na prapor spominske trakove še predstavniki več lovskih družin, podjetij, organizacij in društev ter posamezniki, skupno kar 34. Na praporovem drugu je tudi 153 zlatih in 136 srebrnih žebličev. Napovedovalec programa je prebral ime na vseh, ki so prispevali za žebliče, in se vsem v imenu LD toplo zahvalil.

Posebno pozornost je LD izkazala ustanovnim članom LD: Jožetu Zavarniku, Mirku Konradu in Ludviku Čretniku, ki jim je starešina izročil spominske plakete.

Končno je bil na sporedu kulturni program, ki so ga pohvalno izvedli: pevski oktet ZLD Maribor in mladi harmonikarji »Krilato kolo« iz Maribora, ki jih uspešno vodi Jože Matjašič.

Franc Hernet

Dražgoški lovci v spomin padlim borcem

Kakor vsako leto po vojni za dan mrtvih smo tudi lani ponesli na Jelovico šopke cvetja in svečke na grobove padlih borcev.

Pohod, če ga tako imenujem, ki ga vsako leto prirejamo dražgoški lovci, je postal že tradicija. Pohod nikdar ne od-

Spomin na skupščino »Saveza lovačkih udruženja kraljevine Jugoslavije« v Ljutomeru, 8. decembra 1935. Na sliki med drugimi: (sedeči z desne drugi) Bogdan Pogačnik, predsednik podružnice SLD Maribor in podpredsednik centralnega odbora SLD; (v zadnji vrsti z desne prvi) Franjo Jurhar in (v isti vrsti peti) Janez Zupan, blagajnik centralnega odbora SLD

pade, naj bo vreme kakršnoli. V zadnjih letih se pohoda udeležujejo skupaj z lovci tudi drugi ljubitelji narave.

Pot nas vodi iz Dražgoš prek Dražgoške gore mimo Kališnika in po gozdni poti proti Mošenjski planini. Preden pridemo do te planine, se ustavimo ob grobu študenta gozdarstva in partizana Mirka Šušteršiča, ki počiva skupaj s svojim soborcem v dolinici pod krošnjami smrek. Tu se vedno spominim tudi Mirkovega očeta, dolgoletnega urednika LOVCA, ki je v enem izmed svojih številnih del med drugim tudi opisal, kako je njegov sin ljubil gozd, vso našo prelepo naravo in svojo domovino.

Ko se poslovimo od groba, nadaljujemo pot po lepi gozdni stezici med mogočnimi smrekami, tako značilnimi prav za Jelovico. In že smo na Mošenjski planini. Obležje nas spominja na hude boje takoj po znameniti dražgoški bitki januarja 1942, na taiste težke, a slavne dni, ki smo jih nekateri udeleženci tega pohoda tudi doživeli. Pot nas nadalje vodi prek grebena na Lipniško planino. Tudi tu stoji spomenik v spomin na hude boje, ki so terjali največ žrtev v letih 1942 in 1943. Tukaj je padel skupaj s številnimi svojimi borci

tudi komandant Jože Gregorčič.

Povratak v Dražgoše prav hitro mine ob pripovedovanju raznih partizanskih in lovskih doživetij. Ob spominih na tiste hude čase si vsi želimo, da se ne bi še kdaj ponovili.

Upamo, da se bo pohod dražgoških lovcev in drugih ljubiteljev narave v spomin padlim na Jelovici nadaljeval iz leta v leto in da bo tudi mlada generacija nadaljevala to tradicijo.

I. J.

Skupščina jugoslovanske lovske zveze v Ljutomeru

Za dopolnilo k člankoma v jubilejnim Lovcu (september—oktober 77) »Slovenski lovci in jugoslovanska lovska organizacija«, na straneh od 26 do 28, ter »ZLD Ljutomer«, na straneh od 109 do 111, prispevam tole zanimivost:

V predvojni Jugoslaviji je obstajala osrednja lovska organizacija, osnovana v Beogradu 18. oktobra 1925, pod imenom »Središnja uprava Saveza lovačkih udruženja Kraljevine SHS«. Delovala je vse do vojne leta 1941.

Na njeni skupščini v Ljutomeru, 8. 12. 1935, so bili zbrani delegati lovskih dru-

štev iz Hrvatske, Srbije, Vojvodine, Bosne in Hercegovine, Dalmacije in Slovenije. Gostitelj tega uspelega srečanja jugoslovanskih lovcev je bila podružnica Slovenskega lovskega društva Ljutomer, ki sta jo takrat vodila za lovstvo v Pomurju zelo zaslužna: predsednik dr. Marko Stajnko in blagajnik lekarnar Tuček.

V čast tega občnega zbora je uprava veleposestva Belotinci priredila za udeležence, 9. decembra 1935, veliki lov: na polju krožni lov, v gozdnem revirju Hraščice pa pogonski lov.

Ing. Franjo Jurhar,
udeleženec tega zbora
in lova

LD Metlika ob 30-letnici razvila prapor

Partijske in Titove jubileje ter 30. obletnico svojega obstoja in 70-letnico SLD je Lovska družina Metlika proslavila z razvitjem svojega prapora. Prireditelj je bila v lepem vinogradniškem kraju Vinomer, 18. 9. 1977. Udeležili so se je lovci Bele krajine in iz sosednje Hrvaške, predstavniki Zveze lovskih družin Bele krajine, občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij.

Razvitje prapora LD Metlika: (z leve) Niko Zupanič, starešina LD; Janez Žunič, predsednik ZLD Bela krajina; Janko Pečarič, gospodar LD; Veljko Malešič, predsednik NO LD; Tone Prus, član UO LD

Začetek proslave je naznanila skupina belokranjskih lovskih trobačev. Slavnostni govornik je bil Niko Zupanič, predsednik LD Metlika, ki je med drugim povedal naslednje:

Spomladi 1946 so se sestali metliški lovci, po večini borci in aktivisti, ustanovili Lovsko družino Metlika in izvo-

lili osemčlanski upravni odbor. Začeti je bilo treba znova. Težave so bile velike, saj ni bilo pasemskih psov, municije in orožja. Vse to in še kaj so bile posledice druge svetovne vojne. Z vztrajnim delom in požrtvovalnostjo pa se je stanje iz leta v leto izboljševalo. Lovci so začeli tudi vse bolj skrbeti

za divjad in za pasemske pse; Leopold Weiss je prejel visoko kinološko odlikovanje. LD Metlika ima 62 članov, največ je delavcev, za temi kmetov in upokoјencev. Članstvo si prizadeva za čim boljše gospodarjenje v lovišču z vlaganjem divjadi, gradnjo ter oskrbovanjem lovsko-gospodarskih naprav itd. Lepe

uspehe je LD dosegla pri gradnji lovske kočice in organizaciji prireditev.

LD ima v upravljanju 4984 ha lovne površine, od tega 1298 hektarov mešanih gozdov. Največji del meje lovišča poteka po meji s SR Hrvatsko. Mejaši pa so še lovske družine Gradac, Suhor in Smuk. V lovišču so najbolj zastopana divjad: srnjad, zajec, lisica, fazan in jerebica.

Nedvomno je veliko članov v lovskih družinah prišlo do spoznanja, da je samoupravna organiziranost tudi v lovstvu edina pot za nadaljnji napredek. Naša osnovna naloga v bodoče bo dosledno in vsestransko nadzorovati delo tistih, ki še vedno poskušajo kaliti vodo in kršijo lovsko disciplino. Kdor se osnovnim pogojem ne bo podredil, temu ne bo prostora v lovskih vrstah. Še posebno pozornost moramo posvetiti mladim članom oziroma pripravnikom, da bodo postali res pravi lovci, ljubitelji narave, ki jim bo prva skrb divjad v lovišču, ne pa odstrel. Samo lovski izpit še ne zadošča; lovec se mora stalno izpopolnjevati in s svojim ravnanjem dokazovati, da je z moralno-političnega vidika upravičen biti član lovske organizacije.

Predsednik Zupanič je tudi poudaril, da je v samoupravnih socialističnih družbenih ureditvah vsak pošten občan lahko član lovske organizacije. Končno se je zahvalil za trud in sodelovanje navzočim članom LD Metlika kakor tudi vsem tistim, ki so že odšli v večna lovišča, ter zaželel vsem lovcem Bele krajine in sosednje Hrvatske ob tesnem sodelovanju veliko uspehov pri nadaljnjem delu za napredek lovstva.

Z. N.

Dom Lovske družine Peca—Mežica na Lomu

Foto E. Mazej

Uspeh LD Peca — lep lovski dom

Lovska družina Peca je odprla svoj že dolgo zaželeni dom na Lomu v nedeljo, 25. septembra 1977. Novi dom je od Mežice oddaljen ca. 6 km.

Otvoritev doma so povezali s proslavo 30. obletnice obstoja in delovanja LD ter 70-

letnice slovenske lovske organizacije.

Za gradnjo doma je skrbel, nadziral delo in dajal strokovne nasvete gradbeni odbor, ki sta ga vodila Hinko Dretnik in Mirko Sterže.

Dom so zgradili in uredili njegovo okolico člani sami. Vsak se je obvezal, da bo pri gradnji brezplačno delal 20 ur. Veliko pa je bilo tudi takšnih, ki niso delali le po 20 ur, ampak tudi po 100 in več. Skupno so člani LD Peca delali udarniško pri gradnji svojega doma 7450 ur.

Les za gradnjo so prispevali kmetje-člani LD, ki jim gre posebna zahvala.

Tloris doma je 120 m². Zraven doma stoji še »roštel«, pokrit prostor za pečenje na žaru itd., v tlorisu 20 m². Poleg tega so člani v neposredni bližini doma zgradili tudi strelišče za streljanje s kroglo in na umetne golobe.

Načrt doma in notranje opreme kakor tudi »roštelja« je naredil dipl. ing. arhitekt Karel Markovič iz Mežice.

Dom je odprt lovcem kakor tudi vsem drugim ljubiteljem narave vsako soboto in nedeljo.

Ernest Mazej

Tudi lovci skrbimo za čisto in zdravo okolje

Pri LD Škofja Loka deluje že nad eno leto tudi komisija za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. V okviru družbene samozaščite skrbi tudi za čisto in zdravo okolje.

Komisija je 25. sept. 1977 izvedla očiščevalno akcijo v lovišču na desnem bregu reke Sore, od Škofje Loke do Drage, v dolžini več kilometrov. V akciji je sodelovalo 32 članov lovske družine, 98 učencev osnovne šole, 101 dijak gimnazije in 34 učencev poklicne kovinske in lesne šole. Pobrane odpadke, ki jih je bilo nekaj ton, sta odvažala traktorja na centralno smetišče.

Vodstvo akcije, ki so ga sestavljali po stažu starejši lovci Drago Vraničar, Janez Gaber in Franc Habjan, je učence in dijake razdelilo v manjše skupine, ki so delale pod nadzorstvom lovcev in učiteljev. Akcija je trajala od

7. do 11. ure. Po akciji so dobili vsi udeleženci topel obrok.

Od stroškov ca. 4500 din za izvedbo akcije je pokrila LD Škofja Loka ca. 3000 din, ostalo pa Krajevna skupnost Škofja Loka.

S to akcijo je bil poleg delovnega učinka dosežen tudi pomemben propagandni efekt pri prebivalcih Škofje Loke in okolice, saj so o akciji pisali tudi nekateri časopisi.

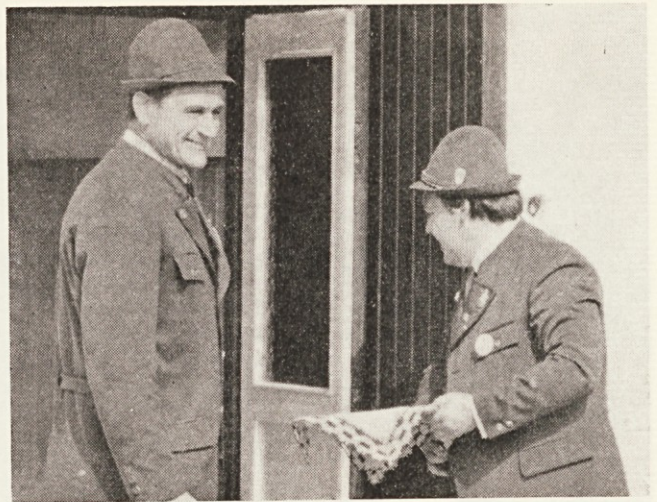
Takšne akcije namerava komisija organizirati tudi v bodoče in vanje vključiti še večje število udeležencev. Z akcijami pa nameravajo pričeti tudi ribiči in taborniki.

Tako bo Škofja Loka, ki je pred nedavnim praznovala 1000-letnico obstoja, postopoma pridobila nazaj svojo lepo podobo in bo s svojo izredno zanimivo okolico postala še privlačnejša za turiste.

Stane Pečar,
predsednik komisije

»30 let lovstva na celjskem območju«

V oceno smo prejeli kar za-
jetno, 203 strani obsegajočo
brošuro (v osmici), zbornik

Rudi Vrčkovnik, predsednik skupščine občine Ravne, je odprl dom LD Peca in povabil udeležence prireditve, da si ogledajo dom tudi znotraj
Foto E. Mazej

»30 let lovstva na celjskem območju«, ki ga je izdala Zveza lovskih družin Celje, v nakladi 2000 izvodov (tisk: REK TOZD Tisk, Velenje). Uredila sta ga Berni Strmčnik in Milan Batistič. Gradivo je prispevalo veliko avtorjev, ki pa niso navedeni. Milan Batistič se v uvodnih besedah predstavlja kot predsednik uredniškega odbora, toda v zborniku ni nikjer imen

drugih članov uredniškega odbora.

No, gotovo sta Berni Strmčnik in Milan Batistič organizirala zbiranje gradiva, pisanje in zborniku dala končno podobo. To je pa vsekakor veliko delo, ki ga objektivno lahko ceni le, kdor je bil kdaj zadolžen za tako oziroma podobno nalogo.

Strmčnik in Batistič sta v dveh obsežnih poglavjih pred-

Prizor ob otvoritvi doma LD Peca—Mežica, 25. septembra 1977

Foto E. Mazej

stavila lovstvo na Celjskem, organizacijo ZLD in delo, prireditve, gojitev divjadi, vzgojo in izobraževanje, lovsko kinologijo, lovsko strelstvo ter lovske odlikovance in dobitnike priznanj. Vse je dokumentirano z obširnimi statističnimi podatki, ki zajemajo obdobje od l. 1946 do l. 1975. V nadaljnjih 48 poglavjih so v kratkih, samostojnih monografijah predstavljene vse lovske družine ZLD Celje. Vsaka monografija ima še podnaslov, karakterističen za dejavnost predstavljene lovske družine. Nekateri podnaslovi so prav posrečeni in vsebinsko pomenski, npr.: »V osrčju Kozjanskega« za LD Kozje, »Petelinu se slabšajo pogoji« za LD Gornji grad, »Brakade slabijo« za LD Laško, »Obrestovana vlaganja« za LD Log-Grobelno.

Zbornik bogatijo tudi številne fotografije, predvsem lov-

skih skupin, iz lovskega življenja in posnetki lovskih naprav. Pogrešamo pa posnetke naravnih lepot tamkajšnjih lovišč in divjadi. Reprodukcijske tudi niso najboljše. Milan Batistič v uvodu pove, da je delo za zbornik trajalo tri mesece. To je kratek rok. Hitrica je pustila tudi svoje posledice, pomanjkljivosti, ki bolj ali manj zabodejo v oči. Gradivo — prispevki niso enotno ubrani in »izpiljeni«. Zato bi bilo dobro predstaviti avtorje, saj bi bila s tem opravičena tudi neenotnost, ki si jo vsak zbornik sme privoščiti. Mogoče tudi ni bila posrečena poteza, da so »zunanjim« naročnikom (vsaj Lovski zvezi Slovenije!) postavili za zbornik pretirano ceno — 200 din za izvod.

Neglede na pomanjkljivosti pa velja Zvezi lovskih družin Celje in vsem avtorjem (ime-novanima in neimenovanima) vse priznanje, saj je izdaja zbornika vendarle uspeh, ki ga velja posnemati. V zborniku so zbrani podatki o lovstvu na Celjskem v 30 letih, kar je nedvomno dragocen vir zgodovinskega gradiva, zbranega v eni knjigi.

Janko Perat

Strelsko tekmovanje in srečanje z graničarji

Številnim proslavam in prireditvam ter tekmovanjem v okviru praznovanja Titovih, partijskih in lovskih jubilejev

so se pridružili tudi člani LD Dovje. Za dan JLA 1977 so izvedli strelsko tekmovanje in pripravili srečanje z graničarji karavle Belca.

V streljanju z malokalibrsko puško se je pomerilo kar 14 ekip naše in sosednjih lovskih družin, krajevnih in družbenopolitičnih organizacij, društev in JLA.

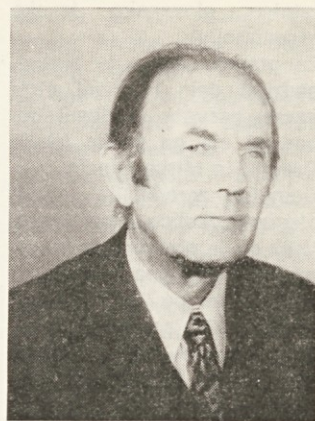
Najuspešnejša je bila ekipa Strelske družine »Janez Mrak« iz Dovja-Mojstrane, druga je bila ekipa LD Dovje, tretja pa ZRVS Dovje-Mojstrana.

Po tekmovanju je bilo tovariško srečanje z graničarji, v pristrčnem in prijateljskem vzdušju. Vsi so bili soglasni, da so taka srečanja potrebna, saj imajo lovci in graničarji veliko skupnih nalog pri splošnem ljudskem odporu in družbeni samozaščiti. Zato bodo medsebojne dobre stike še naprej krepili.

J. Rabič

Jubilanti

Jože Florjančič je 4. 2. 1978 praznoval svoj 70. rojstni dan. Pošteno in skromno življenje je posvetil svoji družini, delu in naravi. In v najtežji preizkušnji naših naro-

Jože Florjančič

dov je vedel, kje mu je mesto. Vključil se je v NOB kot aktivist. Zaradi njegovega delovanja so ga domači izdajalci in okupator preganjali; v sovražnikovih taboriščih je preživel najtežje dni svojega življenja.

Njegovo dolgoletno delovanje pri vodenju LD Otočec je vseskozi plodno. Že 27 let je član upravnega odbora; vsa ta leta je vesten blagajnik LD. S svojo skromnostjo in plemenitostjo si je pridobil spoštovanje svojih lovskih in delovnih tovarišev. Povezanost z naravo dokazuje tudi kot aktiven član društva vinogradnikov in čebelarstva, predanost samoupravnemu socializmu pa z aktivnim družbenopolitičnim delom.

Ponosni smo na našega Jožeta in k njegovemu prazniku mu iskreno čestitamo.

Člani LD Otočec

LD Dovje: srečanje in strelsko tekmovanje z graničarji

Foto J. Rabič

Rafael Kobal, dolgoletni član in častni član LD Dole nad Idrijo, odlikovan z znakom za lovske zasluge, je 19. 10. 1977 praznoval svojih 75 let življenja.

Po opravljeni maturi na tedanji idrijski realki je leta 1922 nastopil službo pri hranilnici in posojilnici v Idriji in njegov ravnatelj mu je omogočil vstop v Lovski klub Diana.

Ko so Italijani prevzeli vodilna mesta tudi v lovstvu, je Rafael okusil dokaj grenkih ur. Ne more pozabiti, kako mu je lovski funkcionar-tujec raztrgal dovolilnico za

odstrel divjega petelina in mu prepovedal odhod na lov. Po ustanovitvi Okrajnega lov. sveta Idrija leta 1946, ki se je 1949. preimenoval v Okrajno lovsko zvezo Idrija, je vseskozi — do njene ukinitve leta 1952 — opravljal tajniške posle. Po ustanovitvi Področne lovske zveze Idrija leta 1967 je vseskozi njen blagajnik, bil pa je tudi blagajnik v LD. Skrbi za pravilno blagajniško poslovanje in vodil je več kratkih tečajev o finančnem oziroma deviznem poslovanju v lov. družinah. Je tudi tajnik komisije za lovske izpite na Idrijskem. Jubilant je velik ljubitelj lovskih psov in na lovskih pohodih ga večkrat spremlja njegov nepogrešljivi prijatelj — resasti istrijanec Atoš. Dragi tovariši! Želimo ti, da bi še veliko let zdrav in čil doživljal lepoto naših hribov in dolin ter še veliko jeseni poslušal zvonjenje hitrih goničev.

LD Dole in drugi idrijski lovci — S. V.

Lovska kinologija

Republiška tekma goničev v Šmarju pri Kopru

Za leto 1977 je Klub ljubiteljev goničev (KLG) razpisal republiško tekmo psov goničev v Šmarju pri Kopru, ki je bila 15. okt. 1977.

V petek popoldne, 14. okt., so se zbrali kinološki sodniki ter pripravljalni odbor tekme v gostilni »Pri treh lovcih«, ob cestnem križišču pred Šmarjem. Pregledali so prijavnice, določili teren in lovce za spremstvo tekmovalcem ter uredili še vse drugo.

Vodja tekme je bil Anton Jakomin, predsednik kinološke komisije ZLD Koper, glavni sodnik pa Miloš Kelih.

Na prireditvi so bili tudi Polde Maček, predsednik Kinološke zveze Slovenije; Italo Pečarič, predsednik skupšči-

Del udeležencev republiške tekme goničev, Šmarje pri Kopru, 15. 10. 1977 Foto A. Tavčar

ne ZLD Koper; Marko Lokar, predsednik KLG, in drugi gostje ter lovci.

Sodniki so ocenjevali: iskanje, gonjo, nos, sledenje na vlaki, obnašanje pri mrtvi divjadi in po strelu, vodljivost in čuvanje — po pravilniku Jugoslovanske kinološke zveze (JKS) o ocenjevanju dela goničev.

Omenjeni pravilnik pod naslovom »Pravilnik za ocenjevanje rada pasa goniča (ispiri i utakmice)« je dopolnjeni in razširjeni pravilnik, ki ga je predsedstvo JKS sprejelo že leta 1971. Vendar je prvotna izdaja imela določene pomanjkljivosti. Zato je skupščina JKS, 19. 11. 1976 v Ljubljani, imenovala posebno komisijo za goniče s prvo nalogo, da izpopolni pravilnik. V komisiji so iz Slovenije sodelovali: Jože Kalan, Slavko Kovač, Anton Oseli in Ivan Udovič.

Izpopolnjeni pravilnik je skupščina JKS sprejela 12. 7. 1977 in ga objavila v brošuri »Male strokovne biblioteke JKS«. Tekme se je udeležilo 5 ekip, v vsaki po 4 psi, skupno torej 20 psov, izmed teh 1 resasta istrijanka (ri), ena balkanka (b) in 18 kratkodlakih istrijancev (ki). Nastopile so ekipe: Koper A, Koper B, Gorenjska A, Gorenjska B in ekipa KLG. Le-to so predstavljali po en pes Kopra,

Gorenjske, Notranjske in Nove Gorice.

Prijavili sta se tudi ekipi iz Nove Gorice in Mislinje, ki pa se tekmovanja nista udeležili.

Uspehi ekip — prve tri:

1. mesto ekipa Gorenjske:

Bistra, JRGki 7257, vodnik Ludvik Lotrič, Etos, JRGki 7454, vodnik Alojz Mlakar, Aga, JRGki 4840, vodnik Jože Hribernik, Ara, JRGki 60240, vodnik Oton Hribernik. Osvojenih točk: 17,621.

2. mesto ekipa KLG:

Bara, JRGri 80135, vodnik Alojz Filipič, Vela, JRGb 71030, vodnica Ančka Udovič, Dama, JRGki 60205, vodnik Jože Dobrin, Adon, JRGki 7276, vodnik Everist Kocjančič. Osvojenih točk: 11,725.

3. mesto ekipa Koper B:

Diana, JRGki 60047, vodnik Viktor Rijoza, Gard, JRGki 60295, vodnik Marcelo Vižintin, Besa, JRGki 42256, vodnica Renata Kocjančič, Dida, JRGki 60178, vodnik Ivan Primožič. Osvojenih točk: 8,937.

Uspehi posameznikov — prvi trije:

1. Bistra, 4,812 točk, I. ocena, vodnik Ludvik Lotrič,
 2. Etos, 4,624 točk, II. a ocena, vodnik Alojz Mlakar,
 3. Diana, 4,562, točk, II. b ocena, vodnik Viktor Rijoza.
- Skupno je bilo uspešnih 11 psov, ki so se uvrstili od I. do III. ocene. Preosta-

Jubilant Rafael Kobal, ZLD Idrija, s svojim resastim istrijancem Atošem

lih 9 psov ni bilo uspešnih v glavnem predmetu: gonja zajca.

Za najboljšega goniča je bila proglašena Bistra, ki jo je vodil Ludvik Lotrič. Najboljši pes ZLD Koper in hkrati najboljši na vlaki pa je bila Diana, ki jo je vodil Viktor Rijoza. Obema vodnikoma je v znak priznanja predsednik Italo Pečarič izročil pokala ZLD Koper.

Sicer so pa vsi vodniki, ne glede na uspeh, prejeli spominske diplome, člani prvih treh ekip pa tudi praktične nagrade.

Ob zaključku pri razglasitvi rezultatov in podelitvi nagrad so imeli kratke nagovore Marko Lokar, Italo Pečarič in Polde Maček, ki je zaslužnim delavcem v kinologiji izročil tudi odlikovanja KZS. Ivan Udovič je prejel red za kino-loške zasluge II. stopnje, Stane Hribnik, Zdravko Kosmač in Anton Čadež pa zlati kinološki znak.

Vsi psi, ki so dobili oceno (od I. do III.), so dosegli tudi vpis v knjigo šolanih psov, ki jo vodi KLK.

Da bi bili uspehi še boljši, naj bi se končno že uresničil že večkrat izgovorjeni in napisani predlog, da naj bi vsaka ZLD pred republiško tekmo izvedla izbirno tekmovanje. Končno tudi predlagam, naj bi na prihodnjih republiških tekmah vodniki, ki izpolnijo vse pogoje, dobili tudi značko »Vodnik«.

Tone Oseli, kinol. sodnik

Preizkušnja goničev in brak-jazbečarjev v Dravogradu

Preizkušnja naravnih zasnov teh vrst psov za območje Dravograda je bila 12. nov. 1977 v lovišču LD Libeliče, v organizaciji ZLD Maribor. Izvrstno so se izkazali vodniki, ki so privedli na preizkušnjo 22 psov-psic, od tega 6 brak-jazbečarjev, 9 posavskih goničev, 5 kratkodlakih istrijancev, 1 resastega istrijanca in 1 Brandlbraka (koroškega žigca).

Preizkušnjo je uspešno opravilo 21 psov; en vodnik je s svojim psom odstopil. Število zajcev je bilo zadovoljivo, tako da je vsak pes lahko dvignil dolgouhca. Teren za preizkušnjo je bil izbran zelo dobro.

Najbolje so se uvrstili:

1. Posavski gonič BORA, JRGP 60123, ki je dosegla 102 točki. Lastnik in vodnik Franc Mencinger, LD Libeliče (Dravograd).
2. Posavski gonič TARA Šmohorska, RMGP 1462 — 94 točk. Lastnik in vodnik Rudi Ranc, LD Strojna.
3. Brak-jazbečar ASTOR, JRBj 60629 — 89 točk. Lastnik in vodnik Alojz Čevnik, Dravograd.

Po preizkušnji je bilo 6 psov-psic še telesno ocenjenih.

Na preizkušnji sta sodelovala: tovariš Osrajnik, zastopnik ZLD in predsednik njene kinol. komisije, ter Ivan Kogelnik, dolgoletni vodja tekem psov v Dravogradu.

Sodnika sva bila Tine Hafner in podpisani.

Preizkušnji je prisostvovalo tudi 8 lovskih pripravnikov.

Ludvik Brence,
kinol. sodnik

Glavno opravilo ptičarja v sedanjih pogojih na naših skupnih lovih naj bi bilo prinašanje. Vendar je bila poprečna ocena v tem predmetu le 2,0. V prinašanju so popolnoma odpovedali 4 psi in le 2 sta dobila najvišjo oceno prav dobro. Tudi na vlaki zajca je bila poprečna ocena le 2,0, toda 6 psov je vendarle prejelo najboljšo, prav dobro oceno. Popolnoma jih je odpovedalo tudi 6. Tudi uspeh preizkušnje v vodnem delu je bil slab, poprečno najnižji — 1,9. Le 4 psi so prejeli najboljšo — prav dobro oceno, 7 psov pa je popolnoma odpovedalo.

Pomanjkljiv je bil tudi način prinašanja divjadi (fazana, jerebice, zajca). Le 2 psa sta dobila prav dobro oceno, 3 so popolnoma odpovedali. Poprečna ocena je 2,0. Nekoliko boljše poprečje — 3,0 — so psi dosegli pri predmetu »vodljivost«. Vendar smo ugotovili več prirojene zasnove kot pa šole.

Veseli je do dela je tudi prirojena lastnost in te so ptičarji pokazali v zadovoljivi višini. Toda opazili smo, da šolanje in dosledno vodstvo ne zadovoljujeta našim potrebam v lovišču.

V zrejni skupini mladih psov (od 17 psov) so dosegli II. nagradni razred 3 psi, III. nagradni razred tudi 3 psi. Najboljše ocene je v predmetih zasnove dosegla: Fera, JRPki 60306, lastnik in vodnik Jože Flajšaker, Kungota.

Skupina starejših ptičarjev je tekmovala po Pravilniku o širši poljski tekmi, pod istimi okolnostmi kakor skupina mlajših. Vsi ti ptičarji so ob odlični zasnovi primerno šolani. Temu primeren je bil tudi uspeh. Od skupno 5 psov so 3 dosegli I. nagradni razred, 2 pa III. nagradni razred.

Najboljši so bili:

1. Astra, JRPki 60290, vodnik Ivan Erker, SP. Polskava;
2. Atoš, JRPki 60289, vodnik ing. Zvonko Hrastnik, Zg. Polskava;
3. Bali, JRPo 60013, vodnik Karol Tržan, Zg. Bistrica.

Ivan Caf,
kinol. sodnik

Anton Škrjanc iz Zagradca, dolgoletni član upravnega odbora LD Taborska jama, ki je umrl v marcu 1977. Na sliki s svojim zvestim kratkodlakim istrijancem Žikom

Jesenska preizkušnja ptičarjev ZLD Maribor

Bila je 12. novembra 1977 v lovišču LD Rače. Sodniki smo bili: Vladimir Pfeifer, Milan Ivezić in podpisani.

Od 30 prijavljenih ptičarjev so jih vodniki pripeljali na preizkušnjo le 22. Od teh 17 v zrejni skupini mladih psov, poleženih v letu 1976, in 5 psov v širši poljski skupini. V zrejni skupini je bilo 16 kratkodlakev in 1 ostrodlaki; pri starejših je bil 1 poenter, drugi pa kratkodlakci.

Preizkušnja je potekala v skupinah.

Vsi mladi ptičarji so bili v predmetih zasnove (nos, iskanje in stoja) pozitivni. Poprečna ocena v predmetu »nos« je bila 3,6, v »iskanju« 3,2 in pri »stoji« 3,3. Pripominjam, da k predmetu »iskanje« spada še hitrost iskanja, vztrajnost in način iskanja.

PNZ goničev in brak-jazbečarjev, ZLD Novo mesto

Skladno s programom kino-loških prireditvev je bila preizkušnja naravnih zasnov 22. okt. 77 v bližini strelišča v Šentjerneju. Vodniki so priveli 21 psov, izmed katerih 6 še ni bilo telesno ocenjenih. Na taki prireditvi, zlasti še s tolikimi psi, naj v bodoče ne bi bilo več telesnega ocenjevanja!

Ocenjevala sva Rafko Borenšek in podpisani. Psi niso pokazali zaželenega uspeha, čeprav je bilo v predelu preizkušnje dovolj zajcev in vreme ugodno (dovolj vlage v zraku in zemlji, nizka oblačnost, ustrezna temperatura). Kljub temu pa večina psov ni samostojno dvignila zajca, v večini primerov so ga spodili vodniki sami. To je dokaz, da psi niso bili dovolj pripravljeni. Vsako lovišče naj bi imelo ustrezno velik predel ali več predelov za učenje psov! Lovske družine, ki tega še nimajo, naj na prihodnjem zasedanju občnega zbora oziroma skupščine gotovo vnesejo v poslovnik tudi določilo, kje v lovišču je dovoljeno vse leto ali večji del leta vežbati pse, še posebno mlade. V tak predel, kjer se je ponoči pasel zajec, naj vodnik jutraj pripelje mladega psa, da bo po svežem sledu lažje prišel do zajca, ga dvignil in pogal oziroma gonil.

S tem v zvezi vsem mlajšim lovčcem priporočam knjigo Zlatorogove knjižnice Moj pes, kjer je obširno opisano tudi učenje lovskega psa.

Najboljša je bila kratkodlaka istrijanka Lida, JRGki 60448, poležena 2. 4. 1976, njen lastnik in vodnik Anton Mihelčič. Psica išče popolnoma samostojno, najde zajca in ga goni z lepim baritonom, brez zatikanja. Obeta lepe uspehe. Vodnik naj jo v njenih prirojenih lastnostih še utrjuje.

Zanesljiva pri iskanju in gonji sta bila še:

Bari, JRGki 60779, poležen 18. 6. 76, njegov lastnik in vodnik Bojan Jakše.

Bajka, RMGki 5491, poležena 2. 7. 74, njen lastnik in vodnik Ciril Firšt.

Z zadovoljivimi naravnimi zasnovami sta bila še 2 kdl. istrijanca, pes in psica, ter 1 brak-jazbečar. Vsi drugi psi pa so bili pod poprečjem, trije celo popolnoma neuspešni.

Po preizkušnji sva sodnika odgovarjala vodnikom kakor tudi lovskim pripravnikom, ki so z zanimanjem spremljali preizkušnjo, na razna vprašanja iz kinologije.

Končno se zahvalim zastopniku ZLD Novo mesto Ivanu Tekstorju za vzorno organizacijo prireditve, prav tako tudi LD Šentjernej, ki je dala na voljo predel lovišča z zelo dobrim staležem zajcev.

Lojze Brvar st.,
kinol. sodnik

V spomin

Lojze Colarič, častni član LD Krško in dolgoletni predsednik lovske zveze v Krškem, je umrl na dan republike — 29. nov. 1977, v 73. letu starosti.

Rojen je bil v vasi Slinovce pod Gorjanci, v družini malega kmeta. Kot mladenič se je preživljal kot dninar in priučen tesar, tudi na Hrvaškem. Malo pred vojno je postal pismonoša v Podbočju.

Že v bivši Jugoslaviji je bil član naprednih organizacij in društev, zato ga okupacija ni našla nepripravljenega. Takoj po vdoru okupatorjev je v Podbočju in sosednjih krajih organiziral trojke OF. Ker mu je zaradi izdajstva grozila aretacija, je že leta 1942 odšel v partizane. V gorjanskem bataljonu je postal komisar čete in pozneje komisar bataljona. Pred koncem vojne je bil komisar 18. divizije, kot major JLA.

Po vojni, v najtežjih dneh obnavljanja porušene domovine, je postal prvi predsednik Okraj. ljudskega odbora Krško. Izvoljen je bil tudi za republiškega poslanca.

Kljub preobilici dela pa je Lojze še vedno našel čas, da se je posvetil tudi lovstvu. Leta 1951 je postal predsednik lovske zveze Krško, ki jo je uspešno vodil 12 let. Bil je tudi član uprav. odbora Lovske zveze Slovenije in član raznih njenih komisij. Omeniti moramo tudi njegove zasluge za kinologijo na krškem območju. Odločno se je zavzemal za čiste pasme psov, kar je UO lovske zveze v Krškem tudi uspešno izpeljal.

Lojzeta je na vseh področjih njegovega dela odlikovala poštenost, skromnost in odločnost. Takega smo poznali lovci kakor tudi njegovi bojni tovariši v vojni in sodelavci v civilnih službah. Vedno se je zavzemal za demokratične in samoupravne odnose in cenil tisto, kar je bilo napredno, v lovstvu kakor na drugih področjih. Bil je revolucionar v pravem pomenu besede.

Lovska zveza Slovenije ga je za njegove zasluge odlikovala tudi z najvišjim odlikovanjem in z najvišjim priznanjem: z redom I. stopnje in z Zlatorogovo plaketo. Bil pa je tudi nosilec partizanske spomenice 1941 in več visokih državnih odlikovanj za vojaške in civilne zasluge.

Od pokojnika smo se poslovili 2. 12. na krškem pokopališču. V imenu lovcev je govoril ing. Vlado Jenko, predsednik IO ZLD Posavje, in nad 300 lovcev mu je spustilo zelene vejice v grob — v poslednje slovo.

Spoštovanemu tovarišu Lojzetu hvala za ves njegov trud in — časten mu spomin!

ZLD Posavje — A. A.

Jože Fabjan, član LD Mirna peč, ki je polnih 52 let častno nosil lovsko puško, je ostal zvest naši zeleni bratovščini do zadnjega diha. Umrl je 17. 8. 1977, v 78. letu starosti.

Rojen je bil v Dolenji vasi pri Mirni peči in vse do pretrganega groba, saj je bil kljub visoki starosti vedno čil in zdrav, ostal zvest svojemu rojstnemu kraju. V dolgih letih je doberšen del svojega

Lojze Colarič

časa žrtvoval delu v organih lov. družine. Nad 10 let je bil starešina oziroma član uprav. odbora oziroma nadzor. odbora, povrh pa še član UO lovske zveze v Novem mestu.

Naj bo lahka zemlja našemu prijatelju in zvestemu lovskemu tovarišu, ki nam bo še dolgo ostal vzor ljubitelja narave in lik vzornega člana lovske organizacije.

Člani LD Mirna peč

Janez Bukovnik. — V najlepše barve je bil odet jesenski gozd, ko smo se 26. septembra 1977 poslovili od Jančka z Rupe pri Kranju. Vsem, ki smo ga poznali, je bil lovski učitelj v pravem pomenu besede. Tako, kot je on znal čitati tajnosti narave, je bilo dano le redkim. Gore, polja in gozdovi so bili njegovi učitelji, njegove knjige.

Jože Fabjan

Janez Bukovnik

Že kmalu po prvi vojni se je zaposlil kot poklicni lovec. Pasel je divjad po širnih gozdovih Udin boršta, po planjavah Male Poljane in Storžiča tja do Zaplate in drugod. V drugi vojni je od prvega dne okupacije sodeloval v NOB, bil kurir, član odbora OF in gospodarske komisije. V njegovi hiši je bila partizanska javka. Po osvoboditvi se je zaposlil kot fazanerist pri Lovski zvezi Gorenjske. Z njegovim prizadevanjem so bili izpuščeni prvi fazančki v gorenjska lovišča. Kasneje se je zaposlil pri upravi državnih lovišč; zamenjal je delodajalca, toda trop je ostal isti. V varstvo so mu izročili drugi del Storžiča. Kot poklicni lovec državnih lovišč je dočkal upokojitev. Toda njegova žilava narava in velika ljubezen do divjadi sta ga privedli v novo službo: poverjeno mu je bilo varstvo divjadi in ribogojstvo gradu Brdo pri Kranju. Tu je imel tudi dolžnost in čast spremljati na lov prenekaterega našega in tujega državnika. Na Brdu je bil do leta 1973, ko je bil primoran misliti na počitek. Toda prave lovske krvi tudi starost ne spremeni. Gore in gozdovi so bili še vedno njegov pravi dom; zato je zaprosil za sprejem v LD Jezersko, kjer so ga člani sprejeli medse z odprtim srcem.

Za njegova prizadevanja ter uspehe ga je LZS odlikovala z znakom za zasluge in z redom II. stopnje.

Jančka ne bo več med nas in ne bo nas več pričakal med vrati svoje hišice. Smrekove

vejice, ki smo jih lovci ob tem žalostnem slovesu imeli zataknjene na klobukih na levi, srčni strani, smo ob otožnih zvokih lovskega roga in strelah iz lovskih pušk poklonili Jančku v zadnji pozdrav.

Gorenjski lovci

Slavka Čučka, tajnika LD Gaj nad Mariborom, smo pospremili na njegovi zadnji poti 17. 4. 1977, v 59. letu njegove starosti. Rojen je bil v Selcah pri Lenartu v napredni kmečki družini. Nekaj pred začetkom druge svetovne vojne je dovršil podoficirsko šolo in kot mlad podoficir okusil grenkobo aprilske kapitulacije bivše jugoslovanske vojske in nato vojno ujetništvo. V NOB se je vključil z vso svojo ljubeznijo do domovine leta 1943 ter doprinesel svoj delež za svobodo.

Šele po vojni je postal lovec, kakor je še danes njegov 85-letni oče. Čeprav je bil na odgovornih delovnih mestih v okrajni in občinski upravi v Mariboru, je vedno prednjačil tudi v vestnem opravljanju raznih funkcij v lovski organizaciji. Tajnik LD je bil 5 let, predsednik disc. razsodišča LD pa 2 leti.

Široka kultura duha in srca, predvsem pa topel odnos do ljudi, divjih živali in narave sploh so krasili njegov lik kot človeka in lovca. Z njegovo smrtjo je nastala nenadomestljiva vrzel. Tako kakor ga pogrešajo vsi njegovi domači, ga pogrešamo tudi njegovi lovski tovariši.

Na pokopališču v Selnici ob Dravi se je zbrala ogromna množica ljudi, med njimi nad dvesto lovcev iz lovskih družin Boč, Ruše Kungota, Vurmat, Kamnica in Gaj. Po žalostinki, ki jo je zapel oktet LD Kungota, po poslovnem govoru prim. dr. A. Drolca so odjeknili strelji iz lovskih pušk, se sklonili lovski prapori nad gomilo in zelene vejice z lovskih klobukov so prekrile njegovo krsto — našemu dragemu Slavku v zadnji lovski pozdrav.

LD Gaj nad Mariborom

— T. L.

Lovski oprtnik

Bistra je našla ranjeno košuto

To se je zgodilo jeseni 1976 na skupnem lovu na jelenjad v okolici Ljubljane.

Kot ponavadi sem vodil s seboj svojo štiriletno ostrodlako ptičarko-žimavko Bistro iz znane psarne »Rožnega vrta«. Z menoj je šla tudi na stojišče in mi je ves čas popolnoma mirno ležala ob nogi, medtem ko sem čakal in prisluškoval šumom morebitne divjadi, ki bi se pred pritiskom umikala v moji smeri. Hipoma zaslišim strel iz risanice in čez čas šume nje pod seboj v gosti podrasti. Natančno sem slišal skoke, mogoče le 50 m proč, toda skozi goščavje nisem mogel zagledati in ugotoviti, kakšna divjad se umika.

Čez kake pol ure pa pride k meni lovec s sosednjega stojišča in mi pove, da je streljal na košuto, jo ranil, a ni obležala. Prosil me je, da bi mu z Bistro pomagal pri iskanju, kar sem bil, seveda po pritisku, pripravljen storiti.

Šla sva na nastrel, kjer sva kmalu našla nekaj kapljic krvi. Hitro sem svoji ostrodlaki Bistri nadel sledni jermen in ji velel.

»Išči kri!«

Bistra takoj potegne in z nizkim nosom povleče. Midva za njo. Na razdalji kakih 30 m ni bilo nobene kapljice krvi več, a Bistre to ni motilo. Šla je za sledom vztrajno in hitro, da je bil jermen stalno napet in midva sva skoraj tekla za njo. Nenadoma se je ustavila pred velikim kupom suhljadi, toda na drugi strani je spet poprijela. Pomislil sem, da je košuta kup dračja gotovo preskočila in s tem zabrisala sled. Čez kakih 400 m se Bistra spet ustavi in z visoko dvignjeno glavo vleče dah iz smeri podrtega debela, kakih 50 m stran. In res: za njim sem zagledal košutino glavo, viso-

ko pokonci. »Torej je še živa,« pomislim, pomerim in z usmrtilnim strelom v vrat košuto umirim. Bistro sem odpel, stekla je do košute in začela lajati. Potem se je vlegla ob plenu in nikogar, razen mene, ni pustila do njega.

Ugotovili smo, da je krogla košuti dobesedno odrezala sprednjo nogo pod kolenom. Gotovo bi bila izgubljena, če ne bi bilo Bistre. Zelo sem bil vesel, da je bil tako poplačan moj trud in prizadevanje, ker sem svojo zvesto ptičarko naučil slediti po krvnem sledu.

Moram pa pripomniti, da do tlej še nikoli prej ni sledila po jelenjem krvnem sledu in zato daha jelenje krvi ni poznala. Kljub temu pa se je takoj znašla in zapopadla svojo nalogo.

Menim, da bi morali lovci in lovske družine imeti veliko več pozornosti do učenja lovskih psov sledenja po krvnem sledu, da bi imeli v vsakem primeru potrebe hitro pri roki dobre in sposobne krvosledce. Nedopustno je, da posamezni lovci sami, brez pomoči psa krvosledca, zasledujejo zastreljeno divjad.

Dr. Franjo Dolinšek

Jelena v pasti HE Formin

V letu 1977 je naše lepo lovišče preparamal dovodni kanal hidroelektrarne Formin. Povsem gladko betonirana struga kanala je zahrbtna past divjadi.

Šolski otroci so me 18. aprila 1977 opozorili, da sta v kanalu kravam podobni živali. Naši otroci namreč jelenov še nikdar prej niso videli. Hitro jo uberem h kanalu, kjer se mi na razdaljo ca. 100 m prikažeta upehana jelena.

Nekaj lovcev, otrok in drugih smo pričeli z lahnim pritiskom, da bi jelena pognali v smer Markovcev, kjer del struge oziroma brega tedaj še ni bil betoniran. Jelena sta se neusmiljeno zaganjala levo in desno, da bi »priplezala« po strmo poševnem be-

tonu v prostost. Nekajkrat sta bila že tik pod vrhom, a jima je vsakič spodrsnilo in spet sta bila na dnu kanala. Kolena sta si otokla do kosti in krvavela sta iz več ran. Eno uro smo ju izganjali, ko sta končno le stopila na gramoznata tla in vsa upehana krenila proti Markovski šumi. Jelena sta skoraj gotovo zašla k nam s Pohorja.

S tem v zvezi naj še omenim, da je starešina naše LD moral v kanalu, ko še ni bil napolnjen z vodo, odstreliti dva srnjaka, ki nista več mogla iz betonirane pasti.

Lovci naše LD pozdravljajo sklep mariborske občinske skupščine, da mora investitor ograditi 34 km kanala Maribor—Zlatoličje z zaščitno mrežo.

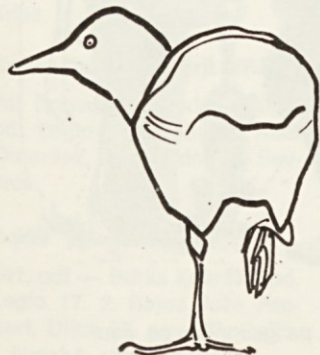
Skozi naše lovišče je kanal, ki je bil lani že tudi napolnjen z vodo, dolg le 7 km. Investitor se izgovarja, da se bo divjad nanj privadila. Kanal je velika past za divjad in — ljudi. Kričeč opomin je 10 človeških žrtev, ki so bile v nekaj letih plen kanala pri Zlatoličju.

Franc Prelog,
LD Spodnje Ptujsko polje

»Alaj ti vera, Konči!«

Odkar so se divji prašiči na Pohorju razmnožili, se vse češče dogaja, da se na svojih pohodih pojavijo tudi v bližnjih nižinskih loviščih, med njimi tudi v lovišču LD Starše, kjer leto za letom uplenimo kakega črnuha. Tako se je zgodilo tudi v sredo, 26. oktobra 1977.

Nič hudega — kaj šele do brega sluteč je tega dne,

kmalu po kosilu, naš najstarejši lovec Konrad Kirbiš (77) ali »Konči«, kakor ga vsi vprek kličemo, na domačem dvorišču na Prepoljah sekal drva. Popoldanski mir pa mu je nenadoma skalil sovaščan Macuh, ki je pridrvel k njemu na mopedu z vestjo, da je pri vožnji čez Trnički most, prek Dravskega kanala, opazil dva divja prašiča, ki da plavata v smeri proti elektrarni v Zlatoličju.

Naš Konči je lovec, odkar se sploh spominja. Da je res lovec, kolikor ga je v hlačah, je dokazal ob tej priložnosti. Kar s predpasnikom na sebi je odbrzel v hišo po svojo dobro staro brezpetelinko, v cev pa vtaknil edini naboj s kroglo Brenecke, ki ga je imel še od bogve kdaj, in z vso naglico stekel proti niže ležečemu Prepoljskemu mostu čez kanal. Le kdor ve, da je imel Konči do kanala daleč vsaj poldrugi kilometer, si lahko predstavlja, koliko sile 77-letni Konči še zmore, da je kar se da hitro, sicer pa ves zasopel, pritekel k bregu kanala. Previdno se je potuhnil, kajti že je opazil prašiča, ki sta plavala navzdol proti njemu ob nasprotnem bregu kanala, kjer pa ju je z mopedom spremljal sovaščan Paveo. Ko je le-ta opazil Končija na nasprotnem, desnem bregu, je začel metati kamenje proti prašičema, ki sta jo zato res ubrala proti desnemu bregu. Ko sta prašiča, eden zraven drugega, priplavala mimo Končija, je le-ta pomeril in na razdaljo kakih 30 m z eno samo kroglo na mah smrtno zadel prašiča, svinjo in merjasca.

Na ta način je prašičema pridelal neprimerno hujšo smrt ob hidrocentrali, kakor pa jo povzroči dobro pomejani strel. Mrtvi živali je potem zaporničar ob zapornici pred hidrocentralo dvignil iz vode z zaporniškim žerjavom.

Sedaj je naš Konči najznamenitejša osebnost na Prepoljah in predmet vsesplošne zavisti vseh starejših »jagrov«. Sicer pa, kdo se more postavljati z enakim ali vsaj podobnim lovskim uspehom? Kljub vsemu pa ti, dragi Konči, vsi tvoji dolgoletni lovski

Konrad Kirbiš, član LD Starše, je 26. 10. 1977 s svojo kroglo »rešil« divja prašiča neprimerno hujše smrti ob hidrocentrali

tovariši čestitamo lovski blagor, podpisani ti pa še posebej želim dober pogled, vse dokler naju bodo ostarele kosti še nosile na nedeljske »jage«.

Otmir Cvirn

Nevsakdanji »lov«

Čeprav se ne prištevam med člane zelene bratovščine ali kake sorodne organizacije, je divjad kljub temu nepogrešljivi del mojega življenja. Že kot bosopet, kratkohačen fantič sem namreč nadvse rad oprezal za zajci in srnjadjo po okoliških gozdovih in samotnih košenicah in še danes sem zelo rad pri živalih v živalskem vrtu. Seveda pa mi kot nenavadno občutljivemu pobiču niso bili vsi gozdni prebivalci enako pri srcu. Medtem ko sem občudoval ljubkost srnic in neobgljenost mladih zajčkov,

se po drugi strani nikakor nisem mogel spoprijateljiti s »krvoločno« lisico in njej podobnimi živalmi. Spričo pogostnih nočnih obiskov v našem kokošnjaku in pravcati pokolov med piščanci je bila lisica za nas otroke že od nekdaj bav-bav, ki ga je treba povsod in zmeraj samo preganjati.

O vsem tem sem razmišljal tudi lepega septembrskega večera, ko sem se s ponyekspresom vračal iz Ljubljane. Okoliške vrhove so obličali poslednji sončni žarki, ki so pronicali iz ožarjenega obzorja, dolina pa se je utapljala v gostem mraku. Pot se je vijugala zdaj po ožjem, zdaj po širšem delu doline — povsem tako kakor vsak drug dan, ko se peljem iz Ljubljane proti Horjulu.

Nenadoma na manjši vzpetini, nedaleč pred seboj, zagledam nekaj svetlega, bleščečega. Za hip se mi zazdi, da je to star opuščen ob-

cestni kamen, ki ga je oblila luč žarometa. Ko se pripe-
ljem nekoliko bliže, se »ka-
men« premakne. Mora biti
nekaj drugega, živega, po-
mislim. Še kak lučaj me je
ločil od čudne prikazni, ki še
vedno stoji na istem mestu.

Zdajci v njej prepoznam li-
sico. Nepremično stoji na
cesti in srepo zre vame.

Njeni očesi se bleščita v
žarki svetlobi kot dragulja na
soncu. Močni žaromet je z
neko nepremagljivo silo za
nekaj hipov »blokiral« njeno
veliko previdnost. Mahoma
pred seboj nisem več videl
skrivnostne plašne prikazni,
pač pa lisico, podobo zvite,
hinavske zverinice. Opazim
tudi, kako ji iz ošiljenega
gobca nemočno visi na pol
oskubljen piščanec in kako
mu oskubljeni vrat z glavo
pobingljava po tleh. To vam
je plačilo za vaš prezir, ljud-
je, ji berem iz oči.

Nemara bi jo skušal razu-
meti, toda usoda piščanca,
ki je končal v njenih zobeh,
me je preveč prevzela. S
polnim plinom se zapodim
proti njej in se pripravim za
obračun z njo. Toda lisica se
ne gane. Srepo še naprej
zre v bližajočo se smrt, ka-
kor da bi po človeški pameti
doumela, da res ne zasluži
drugega kot smrt. Zadelo jo
je z vso silo. Obležala je
kraj ceste in razbita glava
je pričala, kako kruta je bila
smrt.

Moje maščevanje je doseglo
svoj namen. Toda kakšno
maščevanje, me je nenado-
ma nekaj stisnilo pri srcu.
Mar ni to le krut poseg v
naravo, v red, ki vlada v
njej? Ves skrušen sem po-
vesil pogled nad negibno tru-
plo kraj ceste in solze ke-
sanja so mi pripolzele po
licu. Z največjo muko sem
potem naložil lisico na motor-
no kolo in odpeljal v noč. Ži-
vo misel na skrivnostno,
plašno divjo žival je zame-
njal memento mori. Kako ne-
izprosna je človekova sla po
ubijanju, je vpilo v meni,
obnašamo se, kakor da bi bili
edina živa bitja na tem sve-
tu. Doklej, človek, boš tako
brezvestno rušil red, ki vla-
da v naravi...?

B. Vrhovec

Šaljive

Lujeva lisica

Lujo je lovec že veliko let,
nikdar preveč uspešen, a
vendar uspehov željan...
Lisičje krzno je postalo mod-
na muha in zato lov na lisice
zelo zanimiv. Nežni spol je
postal do lovcev izredno lju-
bezniv, saj žene in dekleta
hočejo kosmato okrog vratu.
V tovarni, kjer je naš Lujo
zaposlen, ga ogovori brhko
dekle:

»Lujo, si ti že kdaj ustrelil
lisico?«

»Seveda sem jo.«

»Kdaj jo boš pa zame?«

»Kmalu bo moja.«

»Ali mi jo boš podaril? Do-
biš poljubček!«

»Premalo! Še kaj zraven!«

»Velja — in nikomur bese-
dice!«

Dogovor je bil sklenjen in
Lujo ga je vzel presneto
resno. Najprej: žena ne sme
ničesar zvedeti, vse mora
ostati v globoki tajni. Saj je
tudi Jože »prodal« lisjaka in
njegova žena o tem nič ne
ve. Franc pa lepo lisico in
njegova žena nima pojma o
tem. Tudi Vinetova lisica je
zginila kot kafra in Vine se
samo smehlja. Le Rudi je
lisičji kozuh »poklonil« ženi,
ker pač drugače ni mogel;
bila je zraven, ko je lisico
ustrelil.

Lujo je neprestano hodilo
na misel, kako lepo bo tisto
»še zraven« poljubčka, kar
si je izgovoril.

Vsak dan je vneto hodil v
lovišče »na race« in končno
je le imel »krompir« ter uple-
nil lepo lisico. Svojo žrtev
je skril v lovišču in drugi
dan telefoniral dekletu, da
ga pozno popoldne pride
iskat z avtomobilom na dolo-
čeno mesto blizu gozda. Po
gosti megli sta se vozila na-
zaj v mesto in do bloka.

Seveda, v njenem stanovanju
ni bilo vsega pri roki, da bi
lisico lahko hitro odril. Konč-
no jo je le slekel, saj mu je
dekle držala (lisico). Nekaj-
krat ji Lujo ljubeznivo uka-

zal: »Noge bolj narazen, ne
morem do zadnjice!« Tudi
nategnil jo je (lisičjo kožo)
na desko. Med nategovanjem
je poželjivo ogledoval brhka
kolena pod kratkim krilom in
zapeljive »hribčke«, ki so
silili izza dekolteja.

Ko je Lujo popil kozarček
vina in pohrustal medenjaka,
je dekleta začelo priganjati. Že
je mislil, da mu hoče poklo-
niti tisto »še kaj zraven«, ker
je res že dobil poljubček —
na čelo. Ampak dekletu se
je le mudilo v nočno službo.
Zaškrta je ključ v vratih in
že sta hitela vsak v svojo
smer — dekleta proti tovarni,
Lujo proti domu — praznih
in čistih rok. Sicer je bilo
pa morda to tisto »še kaj zra-
ven«, kdo bi vedel, še sam
Lujo ne!

Joško Korpar

Lovski izreki na jedilnem listu

Lani novembra sem bil na
službenem potovanju v Frank-
furtu. V restavraciji Ramada
so mi ponudili poleg običaj-
nih jedi še lovske speciali-
tete iz divjačine na posebnem
jedilnem listu, okraše-
nim z lovskim motivom in
z naslednjimi izreki:

— Kdor ne ljubi vina, žene
in drugih ženah, nikoli ne bo
lovec, temveč vedno ostane
gonjač.

— Laske device krasi cvet-
je in njihov duh, ti pa drži jo
zajcu lož vedno suh.

— Lovec, ki ne kadi in ne
pije, ne ljubi in ne pije vese-
lih pesmi ter ne zna lovske
latinščine, ni pravi lovec.

E. Krašna

Nekaj delov še ni celota!

Po lovu sem vprašal petlet-
nega Marka, ki je bil z očetom
na brakadi:

»Ali si videl lisico, ki je pri-
tekla pred tvojega očeta?«

»Videl sem njeno glavo, vrat
in sprednji nogi, lisice pa
ne!«

P. Dobrila

To sploh ni šala, če je potem počila puška

Lovskega gosta iz Italije
spremlja na lovu na gamse
lovski čuvaj. Naenkrat pri-
teče mimo njiju lepa koza z
mladičem.

»Sparare, sparare (streljati,
streljati)?« neučakano vpraša
Italijan.

Čuvaj, ki ni razumel italijan-
sko, pokima in pritrdi:

»Da, da! Vodečo kozo je tre-
ba — šparati, šparati!«

J. P.

Pes se vrže po gospodarju, ali pa gospodar po psu!
Narisal Peter Adamič

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Ado, odl — Modra Travnogorska, pd. Leglo 29. 1. Rejec LD Sodražica — Ivan Virant, Žimarice 9, Sodražica.

Cigo, odl — Pridna, pd. Leglo 6. 2. Rejec Franc Slabe, Rovte 150, Vrhnika.

Resasti istr. goniči (JRGri):

Nero Orleški, odl — Tera, pd. Leglo 26. 2. Rejec Franc Avbelj, Zg. Koseze 7, Moravče.

Car, odl — Ada, odl. Leglo 2. 1. Rejec Franc Oražen, Dolenja vas 3, Dolenja vas. Ari Izvirski, odl — Pika d. Leglo. 29. 12. Rejec Jože Lihteneger, Bršljin 44, Novo mesto.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Groll von Polana, pd — Dina, d. Leglo 9. 2. Rejec Jakob Pangerc, Laže 9, Senožeče. Bor, odl — Čara Kukovniška, odl. Leglo 20. 1. Rejec Vinko Prelec, Vreme.

Ero, pd — Jana d. Leglo 7. 2. Rejec Maks Vaupotič, Titova 15, Murska Sobota.

Siko Razdelniški, odl — Biba, pd. Leglo 22. 1. Rejec Anton Udovč, Grünova 9, Celje.

Bavarski barvarji (JRBb):

Aldo v. Leidenberg, pd — Betti v. Gutelspitz, odl. Leglo 13. 1. Rejec Zdravko Kosmač, Hotavlje 20, Gorenja vas.

Bor Blegoški, pd — Leda, odl. Leglo 1. 2. Rejec Franc Lešnjak, Kristanova 57, Novo mesto.

Bili Blegoški, pd — Lajka pd. Leglo 30. 1. Janko Štefe, poklicni lovec, Proletarska 37, Tržič.

Kratkodlaki jazbečarji (JRJki):

Ali Robogofalvi, pd — Alka, pd. Leglo 11. 2. Rejec Rudi Omeršek, Žurkov dol 50, Sevnica.

Koker španjeli (JRKŠ):

Črt, odl — Borka Kokrška, pd. Leglo 17. 2. Rejec Jože Pangert, Ulica 29. nov. 27, Celje.

Don, odl — Talka, pd. Leglo 24. 2. Rejec Pavle Herbst, Kamnogiška 45, Ljubljana. Diksi, d — Cio, d. Leglo 3. 1. Rejec Rafaela Tavčar, Dorfarje 6, Žabnica.

Nem. prepeličarji (JRPr):

Bobi Pajkeški, pd — Kara Poljčanska, pd. Leglo 17. 1. Rejec Vinko Lenart, Ob potoku 7, Rače.

As z Grmade, pd — Ajša Sibirski, pd. Leglo 15. 2. Rejec Milan Trtnik, Sp. Polska va n. h., Pragersko.

Cay v. Branden, pd — Biba Golavabuška, pd. Leglo 1. 2. Rejec Bernard Pungertič, Prešernova 5, Sevnica.

Zum iz Pekla, odl — Cera ob Savi, pd. Leglo 9. 2. Rejec Anton Vester, Zgoša 32 a, Begunje.

Nem. ostr. ptičarji (JRPos):

Bor iz Rožnega vrta, odl — Bistra iz Rožnega vrta, odl. Leglo 25. 12. 1977. Rejec dr. Franjo Dolinšek, Poljanska c. 79, Ljubljana.

Lovski terierji (JRLT):

Dago, odl — Alko, pd. Leglo 24. 2. Rejec Franc Štirn, Vodice 81, Vodice nad Ljubljano.

Foksterierji (JRFos):

Čiro, odl — Ago iz Dobrče, odl. Leglo 6. 3. Rejec Tomaž Sadar, Kebetova 23, Kranj.

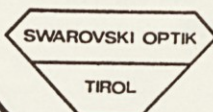
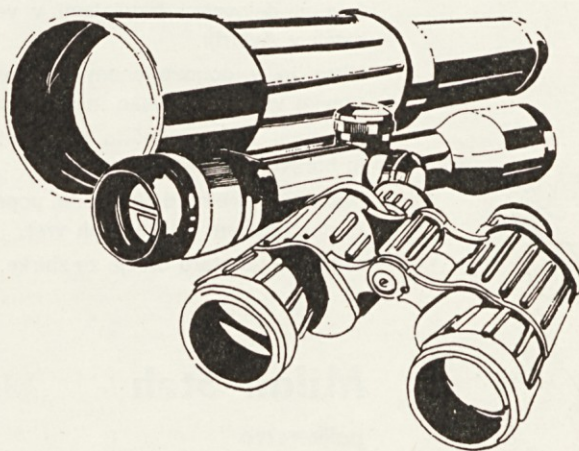
Poentri (JRPO):

Alk aus Nette, pd — Besa, pd. Leglo 10. 1. Rejec Jože Faganel, Vipava 303, Vipava.

Kinološka zveza Slovenije

Precizni lovski pripomočki »HABICHT«

Izdelke tirolske tovarne optičnih instrumentov SWAROVSKI, vse s Habicht optiko:

- modernizirane dvoglede 7×42 MDV in 10×40 MDW;
(MDV = naravnavanje vsake priočesne leče posebej)
- odlične dvoglede, tudi z gumijasto oblogo in z nastavitvijo ostrine za vsako oko posebej, 7×42 MDV GA in 10×40 MDV GA;
- najkvalitetnejše monokularne daljnoglede (spektive) z gumijasto oblogo, 30×75 ;
- strelne daljnoglede, jeklene in iz lahke kovine od 4×32 do 6×42 ;
- najnovejše daljnoglede NOVA;
- municijo Hirtenberg;
- puške Steyr-Mannlicher

IMA STALNO NA ZALOGI GENERALNI ZASTOPNIK
ZA JUGOSLAVIJO TOVARN SWAROVSKI,
HIRTENBERG IN STEYR

**Hans
Fanzoj**
puškarna

Borovlje — Ferlach
Griesgasse 1
Avstrija

Lovci!

Ali že veste, da sem odprl puškarsko delavnico v neposredni bližini Ljubljane? Sem izkušen puškar s 14-letnimi delovnimi izkušnjami v več puškarskih delavnicah v Avstriji.

Hitro in v dogovorjenem roku vam izdelam ali popravim vsakršno lovsko in športno orožje.

Pri meni lahko naročite vse vrste lovskih karabinov in boroveljskih bokarico.

Montiram strelne daljnogleda, popravljam lovsko optiko in nastreljujem puške vseh vrst.

Restavriram staro orožje za zbirke.

Milan Šteh

puškarstvo

Kamnik pod Krimom 120
61352 Preserje

Prosimo za:

značke lovskih družin in drugih lovskih organizacij

V majskem LOVCU 1977 smo prosili vse organizacije, ki so izdale (spominske) značke, da bi nam poslale po en primer, hkrati pa tudi podatke: kdo je izdajatelj oziroma založnik značke, kdo je avtor likovne upodobitve, kdo je značko izdelal, v kolikem številu, za kakšno priložnost in kdaj.

Mnogo lovskih družin doslej še ni ugodilo naši prošnji, zato ponovno prosimo za značke in za potrebne podatke.

Pripravljamo pregled te dejavnosti in članek za revijo LOVEC o mali grafiki in plastiki v lovstvu. Vse značke imamo tudi namen fotografirati, delno v barvah. Vsem, ki ste značke že poslali, iskrena hvala!

Uredništvo LOVEC, Župančičeva 9 — p. p. 505 61001 Ljubljana

K SLIKI NA NASLOVNI STRANI

MUFLONA — OVNA je fotografiral **ing. JANEZ ČERNAČ**, predsednik izvršnega odbora ZLD Kočevje in tudi predsednik Fotokino kluba DIANA.

Muflonova prvotna domovina sta Korzika in Sardinija. Baje so ga začeli naseljevati na evropski celini leta 1840. Največ muflonov imajo na Slovaškem (ČSSR). Muflon je prednik domače ovce, prežvekovalca. Je gozdna žival in ljubi hribska področja. Visok je okrog $\frac{3}{4}$ m, tehta pa do 50 kg. Barve je rjave, po trebuhu in okrog zadnjice belkast. Oven ima na hrbtu svetlejšo dlako v obliki sedla. Ima okrog 10 cm dolg rep in močne noge. Rogove pa ima le samec, imenujemo jih tudi »polži«. Paritev te divje ovce je konec oktobra in v začetku novembra. Samica nosi 5 mesecev in poleže 1 do 2 mladiča. Muflon je čredno živeča vrsta. Proti koncu novembra se ovni ločijo od tropa, razen najstarejših, ki so samotarji, in se združijo v trop samcev. Muflonu pri nas ustrezajo toplejša, suha področja, v nadmorski višini pod 900 m. Nevarne so mu zlasti dolge zime in nad 40 cm debela, dolgotrajna snežna odeja.

Razen v loviščih s sredozemskim podnebjem je muflone nujno treba pozimi krmiti s senom, vejniki, kostanjem ali želodom ali koruzo in s svežo krmo.

MALI OGLASI

Prodajam malo rabljeno boroveljsko bokarico, kal. 7×65 R — 7×65 R, s strelnim daljnogledom Kahles $4 \times$ in z menjalnima cevema, kal. 16 — 16, z ejektorjem. — Marko Kraigher, Riharjeva 28, Ljubljana, tel. (061) 266-591.

Prodajam puško tricevko, izdelek Franca Sodie v Borovljah. Informacije pri: Zdeno Gomboc, Pod Ostrim vrhom 6 a, 61420 Trbovlje.

Nemško prepeličarko, staro 20 mesecev, prodam. — Anton Dragar, Krka n. h., 61301 Krka.

Kratkodlakega istr. goniča — psa, staro 8 mesecev, prodam. — Jože Jerab, LD Žiri. Informacije po telefonu št. (064) 61-849.

Prodajam kratkodlakega nemški ptičarki, Prva stara 5 let, s prav dobro telesno oceno, priporočena za paritev. Druga stara 8 mesecev, z rodovnikom. Obe sta izredno lepe barve, »naškropljeni«. — Martin Pavlinič, Hum 21, 62270 Ormož.

Psičko prepeličarko, staro 7 mesecev, prodam. — Bojan Habjan, Stranska pot 8/III, 61290 Grosuplje.

Prepeličarki, zelo lepi, z rodovnikom, stari po 5 mesecev, poceni prodam. — Franc Švab, Bernekarjeva 2, 62380 Slovenj Gradec.

Istrskega goniča, starega 5 mesecev, prodam, ker stanujem v bloku. — Franko Volf, Podbrdo 49, 65243 Podbrdo.

Mreže za vrtno in druge ograje — v višini po želji kupca — iz garantirano nerjaveče žice izdeluje: ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Fotografije na 3. strani ovitka (430. stran revije):

6. Rajko Marenčič: Ko se poslavlja sneg s planinskih pašnikov.
7. Konrad Mlinar: Damjek, katerega pradomovina so kraji s toplim sredozemskim podnebjem, se težko privaja na sneg.
8. Janez Černač: Muflon-oven in muflonka z jagnjetom, ki je prišel na svet, preden se je zima posločila.
9. Mirko Hain: Črni liski se februarja že »pogovarjata« o gnezditvi. Te ptice imajo lovopust od (vštevši) 16. januarja do (vštevši) 14. avgusta.
10. Franc Gyuran: Ni priporočljivo pozimi krmiti ptice s kruhom, ker se navlaži, zmrzne in zato povzroča drisko.

Fotografija na 4. — zadnji — strani ovitka:

Janez Papež: Pozimi so vejice raznega grmičevja glavni del prehrane srnjadi.

